

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2014 Ivana Mitáčková

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra tělesné výchovy

Historie a současnost Sokola Domažlice

History and present of the Sokol Domažlice

Ivana Mitáčková

Vedoucí bakalářské práce: PhDr.PaedDr. Ladislav Kašpar, Ph.D.

Studijní program:Specializace v pedagogice, B TVS-VZ

Praha 2014

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Historie a současnost Sokola Domažlice vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum:

Podpis:

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce PhDr. PaedDr. Ladislavu Kašparovi, Ph.D. za poskytnutí konzultací, odborné vedení a ochotu při zpracování mé bakalářské práce. Rovněž bych chtěla poděkovat paní Aleně Vaňkové za vstřícnost a ochotu při získávání potřebných informací.

Datum:

Podpis:

Název:

Historie a současnost Sokola Domažlice

Autor:

Ivana Mitáčková

Katedra:

Katedra tělesné výchovy

Vedoucí práce:

PhDr.PaedDr. Ladislav Kašpar, PhD.

Abstrakt:

Tato práce by měla přiblížit historii Sokola v Domažlicích i jeho fungování v dnešní době. Okrajově se práce bude věnovat obecným dějinám Sokola v Čechách, vzniku a událostem, které se podílely na vzniku Sokola v Domažlicích nebo jeho působení ovlivnily.

Klíčová slova:

Sokol, Šumavská župa, historie, současnost, Miroslav Tyrš, Jindřich Fügner

Title:

History and present of the Sokol Domažlice

Author:

Ivana Mitáčková

Department:

Department of physical education

Supervisor:

PhDr.PaedDr.Ladislav Kašpar, Ph.D.

Abstract:

This thesis should approach the history of Sokol in Domažlice and its functioning today. Marginally should devote to general history of Sokol in Czech Countries, formations and events, that have participated to foundation of Sokol in Domažlice or affected his working.

Key words:

Sokol, County of Šumava, history, present, Miroslav Tyrš, Jindřich Fügner

1 Obsah

1	Obsah	1
1.1	Seznam obrázků	1
2	Úvod	2
3	Cíle a metody práce	3
4	Historie města Domažlice	4
5	Vznik Sokola v Čechách.....	8
6	Vznik a vývoj Sokola Domažlice	11
6.1	Vznik Sokola Domažlice	11
6.2	Činnost Sokola od roku 1869 do roku 1917	12
6.3	Činnost Sokola v meziválečném období 1918-1938	31
6.4	Činnost Sokola v letech 1938-1988	37
6.5	Činnost Sokola po roce 1989	39
7	Dvě nejvýznamnější osobnosti Sokola Domažlice.....	42
8	Diskuze	44
9	Závěry.....	45
10	Seznam pramenů a literatury	47
10.1	Prameny.....	47
10.2	Literatura	48
10.3	Internetové zdroje.....	48
11	Přílohy	49

1.1 Seznam obrázků

OBR. 1	PAMÁTNÍK VE TVARU KLOBOUKU U KOUTA NA ŠUMAVĚ	5
OBR. 2	POMNÍK PETRA HANY V HANOVĚ PARKU.....	42
OBR. 3	PAMĚTNÍ DESKA MAXE DUFFKA NA JEHO RODNÉM DOMĚ.....	43

2 Úvod

Tato bakalářská práce s názvem „Historie a současnost Sokola v Domažlicích“ přibližuje historický vývoj Sokola v Domažlicích. Část práce se zabývá dějinami tělovýchovného spolku Sokol jako takového, část práce přibližuje historii města Domažlice a okolí. Práci na toto téma jsem si vybrala, protože jsem se v Domažlicích narodila a do dnes tam žiji. Od malička jsem se věnovala mnoha sportům, začalo to lyžováním, pokračovalo cyklistikou, turistikou, basketbalem, volejbalem a některým sportům se věnuji dodneška. I když pouze na rekreační úrovni, i tak mi sport přináší mnoho zážitků a energie. V dnešní době je v našem městě mnoho možností sportovního vyžití, máme zde atletický stadion, fotbalový stadion, plavecký bazén, zimní stadion, tenisové kurty, sportovní halu a v neposlední řadě také sokolovnu. Tato sportoviště jsou hojně využívaná sportovci od těch nejmenších, kteří se učí základům daných sportů, až po seniory, kteří už pouze chtějí udržet svoji kondici a scházet se se svými známými či kamarády. V dnešní době je tedy mnoho možností, jak rozvíjet svůj talent, jak se sportovně vybit. Ale v dobách dřívějších tomu tak nebylo a mne zajímalo, jak a kde naši předkové v dobách minulých sportovali a provozovali různá sportovní klání. Proto jsem se rozhodla o zmapování jednoho z prvních sportovních spolků, který byl u nás ve městě založen.

V první části práce se zabývám historií města Domažlice, která se vznikem Sokola v Domažlicích úzce souvisí. Ve druhé části je stručně nastíněn vznik, vývoj a činnost Sokola v Čechách. Ve třetí části už se zabývám samotným Sokolem Domažlice.

3 Cíle a metody práce

Hlavní cíle

Hlavním cílem práce je podrobné zmapování historie Sokola v Domažlicích.

Vedlejší cíle

Vedlejšími cíli je

- stručné popsání vzniku Sokola v Čechách
- popsání historie města Domažlice
- zmapování současnosti Sokola v Domažlicích, úspěchy jeho oddílů

Metody práce

Progresivní metoda

Metoda postupující od minulosti po současnost.¹

Přímá metoda

Metoda popisující minulost prostřednictvím jednoho či více pramenů.²

Diachronní postup

Dějiny líčíme od založení v minulosti po současnost. Sledujeme proměny, k nimž došlo během určitého časového období, postupujeme souběžně s myšlenou časovou osou.³

¹ HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1983

² Tamtéž

³ Tamtéž

4 Historie města Domažlice

Celní Osada

Okolí Domažlic bylo osídleno již v pravěku. Dokládají to archeologické nálezy, které byly nalezeny v milavečském mohylovém pohřebišti ve 13. století před naším letopočtem. Důležitou roli plnilo Domažlicko v období 9. - 10. století, kdy se začalo tvořit Přemyslovské knížectví. V tu dobu v bezprostřední blízkosti města vzniklo hradiště s názvem Tuhošť, které dalo název celému kraji a dodnes je uchováno v německém názvu Domažlic – Taus. Tuhošť byla důležitým správním bodem knížecí moci na jihozápadě Čech. Odtud bylo možné ovládat neklidnou bavorskou hranici i provoz na důležité stezce spojující Prahu s bavorským Řeznem a jihoevropskými státy.⁴

První psané zmínky o městě Domažlice pocházejí z roku 993, kdy se v opisu listiny knížete Boleslava II. objevuje informace, že kníže věnoval Břevnovskému klášteru část výnosu z cla v lokalitě zvané „Domasilice“. Další zmínka pochází z let 1037-1050, kdy kníže Břetislav I. daroval část celního výnosu klášteru v Ostrově u Davle. Od těchto dat jsou zmínky stále častější a průkaznější. V konfirmační papežské listině z roku 1231 jsou Domažlice již zcela bezpečně doloženy jako ves, spolu s dalšími lokalitami tzv. plzeňské provincie.⁵

Královské město

K výrazné změně tváře Domažlic dochází v průběhu 60. let 13. století, kdy se z celní osady stává královské město. Stalo se tak za vlády českého krále Přemysla Otakara II., který chtěl, aby Domažlice spolu s dalšími městy a hrady sloužily jako součást velkolepého hraničního opevnění proti Bavorsku. Ve městě se tedy buduje opevnění, které se skládalo z hradeb se dvěma desítkami půlválcových věží, z příkopů a valů. Vybudován byl také hrad, ve kterém sídlil královský purkrabí, augustiánský klášter a kostel Narození Panny Marie. Pod pravomoc královského purkrabí náležely svobodné chodské vsi, jejichž obyvatelé (Chodové – svobodní sedláci) chránili zemskou hranici a bezpečný provoz na stezkách, které město obepínaly. Za ochranu střežení hranic získávali Chodové od krále různé výsady.⁶

⁴ PROCHÁZKA, Zdeněk. *Domažlice – Historicko-turistický průvodce*. 1993. Nakladatelství Českého lesa

⁵ Historie města Domažlice. *Oficiální web města Domažlice* [online]. [cit. 2014-02-26]

⁶ Historie města Domažlice. *Oficiální web města Domažlice* [online]. [cit. 2014-02-26]

Město v období vlády Lucemburků

Za vlády krále Jana Lucemburského se Domažlice staly častou zastávkou královských výprav do Německa či do Itálie. Král zde pobýval po bitvách i několik dnů, např. v roce 1318 nebo 1331 se na domažlickém hradě konaly sněmy české šlechty.⁷

Blízký vztah k městu měl i následovník trůnu Karel IV. zvaný král vlasti. Ten po několikerém zastavení města bavorskou šlechtou nechal město Domažlice zapsat do zákoníku Majestas Carolina, ve kterém se uvádělo, že Domažlice nemají být nikdy zastaveny. Slovo bohužel nedodržel a o 12 let později bylo město zastaveno. Snažil se však alespoň zmírnit tuto chybu a městu daroval výsady, např. čtrnáctidenní výroční trh nebo možnost vybírání cla. Ze získaných peněz mohli domažličtí renovovat město. Město se rozvíjelo velmi rychle jak po obchodní stránce, tak i po stránce řemeslné. Tento vývoj však narušovaly časté požáry, které ve městě zničily někdy i celá sídliště.⁸

Domažlice v husitských válkách

Mistr Jan Hus rozdělil domažlické obyvatele do dvou táborů. Na jedné straně stáli podobojí, na straně druhé umírnění katolíci. Katolíci byli bráni za menšinu, a proto z města většina členů (převážně německé národnosti) odešla. Na jejich místo přišli obyvatelé z vnitrozemí a tak česká národnost opět ve městě převládala.

V roce 1431 do města vtrhla křižácká vojska pod vedením kardinála Cesariniho

Obr. 1 Památník ve tvaru klobouku u Kouta na Šumavě

a vyplenila předměstí města. K hrazenému městu se však nepřiblížili, čekali na proběhnutí bitvy s husity. Když se však husité k městu přiblížili, křižáci se zalekli a dali se na útěk do Bavorska.⁹ Vypráví se, že kardinál Cesarini údajně při svém úprku do Bavor ztratil svůj kardinálský klobouk, zlatý

⁷ PROCHÁZKA, Zdeněk. *Domažlice – Historicko-turistický průvodce*. 1993. Nakladatelství Českého lesa

⁸ Tamtéž

⁹ PROCHÁZKA, Zdeněk. *Domažlice – Historicko-turistický průvodce*. 1993. Nakladatelství Českého lesa

kříž a papežskou bulu Eugena IV. Bitvu dodnes připomíná památník ve tvaru klobouku na místě údajné ztráty Cesariniho klobouku.

Město v 16. a 17. století

V 16. století se objevila první zmínka o kulturním dění ve městě. Rozvíjel se zde literární spolek, v provozu byla městská škola, na kterou vzpomínal i mistr Kampanus Vodňanský a kterou navštěvovali i žáci z Prahy. Na škole působil jako písař i profesor Pražské univerzity, historik Prokop Lupáč.

V 17. století však přišel značný úpadek města. Způsobily ho jak válečné události, tak i odnětí 11 chodských vsí, rozlehlý pohraniční les i 13 městských vsí. Z tohoto důvodu byl příjem městské kasy značně omezen a rada si musela peníze půjčovat. Do vlády města se dostali lidé, kterým nešlo o dobro města, ale o dobro sebe samých. Tito správci vedli dlouholetý spor s vrchností Maxmiliánem Lamingenem o pustý Chodský hrad. Tento spor vyvrcholil v roce 1695 oběšením vůdce povstání Jana Sladkého Koziny.¹⁰

Město v 18. a 19. století

Hospodářský a náboženský život byl v tomto období už z větší části stabilizován. Ve městě se konaly pravidelné trhy, církevní slavnosti a pouti. Přibylo také poutních míst, kam se poutníci mohli vydávat na mše. Zajímavým byl pro město rok 1710, kdy na místo domažlického děkana nastoupil Antonín Příhoda. Ten patřil mezi osvícené duchovní, podporoval chudé domažlické studenty a snažil se pozvednout kulturní dění ve městě.

V roce 1747 město zasáhl rozsáhlý požár, který zničil 47 domů, děkanský kostel i areál kláštera se školou. Oprava poničených domů a kostela trvala dlouhá léta. V průběhu 18. století získala prakticky svoji současnou podobu česko – bavorská hranice. Všechna sporná území byla tehdy zaměřena a za účasti zástupců tří stran z Čech, Bavorska a Horní Falce rozdělena. Nový průběh hranice stvrzený smlouvou z roku 1764 vyznačovaly tzv. tereziánské hraniční kameny, z nichž mnohé jsou dosud na hranici zachovány.¹¹

V průběhu 19. století prošlo město snad nejbouřlivějším vývojem a nejvýraznějšími změnami. Ještě počátkem tohoto století bývaly Domažlice nevelkým, převážně zemědělským městečkem, před světem uzavřeným do značně již zchátralé slupky městského opevnění. Na konci téhož století zbývají po hradbách již jen nepatrné zbytky a město splývá s rychle se rozrůstajícími předměstími v jeden celek. Vznikají silnice,

¹⁰ PROCHÁZKA, Zdeněk. *Domažlice – Historicko-turistický průvodce*. 1993. Nakladatelství Českého lesa

¹¹ Tamtéž

železnice, pracují zde drobné manufaktury a továrny. Postupně se probouzí i politické a kulturní uvědomění obyvatel města, na jehož politickou i vlasteneckou vlašnost si ještě v polovině století stěžuje spisovatelka B. Němcová. Ta zde spolu s manželem žila mezi lety 1845-1846. O domažlickém obyvatelstvu mluvila s velkým opovržením. Říkala o nich, že jsou „tak tuze pozadu, že se toho člověk hrozí“.¹² Jiný názor na domažlické obyvatelstvo měli další obrozenečtí spisovatelé Alois Jirásek nebo Jindřich Šimon Baar, pro které se námětem pro psaní stalo např. chodské povstání nebo vítězství husitů u Domažlic.

18. května 1822 město zasáhl opět požár, tentokrát však mnohem silnější a ničivější než v minulých stoletích. Požár zničil dvě třetiny města, což čítalo v té době asi 111 domů. Shořela radnice, děkanství, škola i masné krámy. Při hašení byl nedostatek vody a tak byli hasiči nuceni použít na uhašení požáru i pivo, které se ve městě vařilo. Při obnově města po požáru byla zřízena spolkem domažlických ostrostřelců střelnice. Vznikaly parky, veřejné sady, narůstal zájem o sociální a kulturní potřeby obyvatel. V roce 1871 se uskutečnilo první vyučování v gymnáziu, v roce 1892 v chlapecké škole a v roce 1901 v dívčí škole. V té době přichází do Domažlic učitel Jan Forejt a začíná působit na obecné chlapecké škole.

Město po roce 1914

1. světová válka konaná v letech 1914-1918 se Domažlic a jeho okolí nijak zásadně nedotkla. Větší ovlivnění přinesla až druhá světová válka v letech 1939-1945. V těchto letech došlo k oddělení Domažlic od Chodska. Zatímco Domažlice zůstaly v Protektorátu Čechy a Morava, Chodsko se stalo součástí velkoněmecké říše. Ke spojení došlo až po konci války v roce 1945. To se však uzavřely hranice, za pár let byla dobudována železná opona a Domažlice a okolí ztrácejí svoje tradiční postavení obchodního a kulturního tranzitu mezi Německem a českými zeměmi. V roce 1989 proběhl listopadový převrat a právě nejvíce ho ocenily příhraniční obce včetně Domažlic a přilehlých vesnic. Pád železné opony umožnil obyvatelům příhraničí opět cestovat, provozovat obchody i za hranicemi naší země a přinesl mnoho výhod pro obě strany. V dnešní době je město Domažlice vyhledávanou turistickou lokalitou s krásnou přírodou Českého lesa a mnoha možnostmi výletů a sportovního vyžití jak v letních, tak i v zimních měsících.

¹² Historie města Domažlice. *Oficiální web města Domažlice* [online]. [cit. 2014-02-26]

5 Vznik Sokola v Čechách

Duchovním otcem myšlenky o založení tělocvičného spolku byl dr. Miroslav Tyrš. Tato osobnost českých dějin se kromě sokolství věnovala filozofii, dějinám umění, výtvarné historii a estetice. Studoval také přírodní vědy a anatomii. Narodil se 17. září 1832 v Děčíně jako Friedrich Emmanuel Tiersch. Už v šesti letech se stal sirotkem, když mu na tuberkulozu zemřel nejprve otec, později i matka. Malý Fritz bydlel u strýce Friedricha v Karlových Varech v osadě Kropáčova Vrutice, kde nebyla ani škola, a tak musel Fritz docházet do české školy v Mělnickém Vtelnu. Jeho strýc však zanedlouho povýšil, a tak se i s Fritzem přestěhovali na panství Stránov. Zde do školy nechodil, ale vyučoval se soukromě doma s farářem. Po prázdninách nastoupil do Prahy na gymnázium, kde se zařadil mezi nejlepší žáky. V roce 1850 úspěšně vykonal maturitní zkoušku a rok na to nastoupil na filozofickou fakultu, na které v roce 1855 vykonal rigorózní zkoušku. Neměl však dostatek peněz, aby mohl ve studiu pokračovat a tak se začal živit tělocvikem. Jako cvičitel nastoupil do ústavu Ferdinanda Schmidta, kde vydržel pouhé dva roky. Poté odjel do Nového Jáchymova, kde se stal vychovatelem u rodiny továrníka Bartelmuse. Staral se zde o dva kluky, které vychovával podle tradice starých Řeků a to v harmonii tělesného a duševního rozvoje. Provozoval tam i kroužek „řecké gymnastiky“, do kterého zval i ostatní místní chlapce. Díky dostatku volného času mohl Tyrš studovat a věnovat se přípravě na druhé rigorózum. K dispozici měl velmi bohatě vybavenou knihovnu pana Bartelmuse. V nedaleké myslivně ve vsi Svaté se Tyrš seznámil s Jindřichem Fügnerem. Ten sem jezdil se svou ženou Kateřinou a dcerou Renátou na letní byt. Později pozval Fügner Tyrše do svého pražského bytu, kde mu poskytl taktéž bohatě vybavenou knihovnu. Tito dva pánové si od první chvíle padli do noty.

Jindřich Fügner se narodil 10. září 1822 v Praze v rodině zámožného německého obchodníka. Po studiu na nižším gymnáziu nastoupil dráhu obchodního praktikanta. Byl na delší zkušené v Terstu, procestoval Německo, Nizozemí, Belgii a Francii, všude se vedle obchodu zajímal intenzivně také o veřejný život. Po návratu do Prahy roku 1846 převzal od svého otce velkoobchod s textilním zbožím. Fügner náležel ke vzdělaným a politicky probudilým představitelům pražského měšťanstva. Po sňatku roku 1854 zanechal obchod a převzal generální zastoupení pojišťovací společnosti a v krátké době ji přivedl k rozkvětu.¹³

¹³ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Praha: Melantrich, 1990.

„Myšlenka založit tělocvičný spolek se zrodila v prostředí pražských tělocvičných ústavů, které fungovaly na komerčním principu. Jednali o ní Češi společně s Němci. Nemohli se však shodnout na jednací řeči budoucí společné organizace. V pozadí zmíněných jednání stál údajně ředitel pražské filiálky vídeňské banky, který přislíbil vznikajícímu spolku dar ve výši 900 zlatých, ale s podmínkou, že bude čistě německý, a tak vznikl před vánoci 1861 Prager Turnverein.“ [Waic, 2012, str. 198]

Po neúspěšném založení tělocvičného spolku i pro Čechy se Tyrš a Fügner rozhodli založit čistě český spolek. Po pádu Bachova absolutismu se situace v Čechách uvolnila, a tak se lidé mohli pustit do obnovy všech složek společenského života. Zakládaly se české noviny, vydávaly se české knihy, vznikala dobrovolná občanská sdružení. Tyrš i Fügner byli stoupenci demokratických idejí, svobody a rovnoprávnosti. Základem pro Sokol se tedy stala Tyršova myšlenka vybudovat spolek, který by jeho členy vychovával v tělesném, duchovním i mravním souladu. Chtěl, aby lidé nebyli jen tělesně zdatní, ale aby to byli vlastenci a aby měli dobré mravy. Základními sokolskými hesly se staly: síla, statečnost, vytrvalost, mravnost, kázeň a láska k vlasti a volnosti. Od roku 1860, kdy byl Tyrš promován na doktora filozofie, pracovali na přípravě založení spolku. Spojili se s Malypetrem a několika dalšími cvičiteli. Připojili se k nim také někteří intelektuálové jako bratři Grégrové, dr. Černý, Thurn – Taxis, Josef Mánes a další. Utvořili přípravný výbor a 16. února 1862 se konala ustavující schůze „Tělocvičné jednoty pražské“. Přítomno bylo 75 členů a schůze se konala v Malypetrově tělocvičně. Prvním starostou byl zvolen Jindřich Fügner, náměstkem Miroslav Tyrš a deset členů výboru: dva bratři Grégrové, Černý, Náprstek, Krišpín, Písařovic, Skuherský, Steffek, Tonner, Thun – Taxis.¹⁴

Zakládající členové zaplatili jednorázový příspěvek 10 zlatých, příspěvek pro činné členy činil 1 zlatý a žáci platili 50 krejcarů měsíčně. Spolek kromě cvičení pořádal také různé výlety a společenské akce. Za symbol byl přijat sokol v letu a ten se také objevil na praporu, který navrhl Josef Mánes. Na druhé straně praporu bylo napsáno heslo „Tužme se“. Tělocvičná jednota pražská byla přejmenována na Sokol ještě téhož roku a hned 1. června 1862 se uspořádalo první veřejné cvičení, při kterém se světil prapor, a kmotrou praporu byla Karolína Světlá. V roce 1889 pak vznikla Česká obec sokolská (dále jen ČOS), která sdružovala župy a jednoty v republice. Na dlouhá léta se však jednalo o spolek ryze mužský. Miroslav Tyrš se staral o veškeré administrativní věci, které se Sokola týkaly. Stal se prvním náčelníkem, vypracoval stanovy a vymýšlel tělocvičné

¹⁴ KOLEKTIV AUTORŮ, Sto deset let Sokola 1862-1972

názvosloví pro cviky, které neustále rozšiřoval a používá se dodnes. Na počátku vzniku se cvičilo v tělocvičně pana Malypetra, ale cvičenců rychle přibývalo, a tak Fügner nechal pronajmout velkou místnost „U Apolla“, kam sám nakoupil nářadí a platil nájemné. Ani toto místo však nestačilo pro neustále se zvětšující počet cvičenců, a tak během roku 1863 nechal Fügner postavit na svoje náklady novou tělocvičnu a již v prosinci toho roku se v ní cvičilo. Stavba tělocvičny ho ale finančně zlikvidovala a až do své smrti se potýkal s dluhy.

6 Vznik a vývoj Sokola Domažlice

6.1 Vznik Sokola Domažlice

Vznik Sokola v Domažlicích spadá do období 60. let 19. století, které pro český národ nebylo zrovna optimistickým obdobím. V průběhu let se ale národ vzpamatovává a probouzí se opět do čilého rozvoje politického, kulturního a společenského života. V tomto období vzniklo v Domažlicích několik dalších spolků, např. Měšťanská beseda nebo mužský pěvecký spolek Břetislav. Sokol byl spolu s Měšťanskou besedou hlavní představitel veškerého společenského a kulturního dění ve městě.

Historie Sokola v Domažlicích se začala pomalu psát po příchodu učitele Jana Forejta do Domažlic. Ten se podepisoval jako „zkoušený učitel tělocviku“. Tuto kvalifikaci získal v tělocvičném ústavu pana Malypetra v Praze. Během dvouletého působení na chlapecké škole se seznámil s lidmi i s poměry ve městě a domluvil se s panem učitelem Burgetem z obecné nižší reálky, že by bylo dobré, kdyby se do škol zavedl tělocvik. Cvičení se však mělo týkat pouze hochů (v dívčí škole se s tělocvičnou nepočítalo ani o 40 let později, kdy byla postavena nová budova dívčí školy). Požádali tedy obec o povolení provozování cvičení a požádali i o zřízení tělocvičny, kterou by ke cvičení mohli využívat. Jejich návrh se však nezamlouval radním města. *„Při slovné obci se tomu nejen podivili, ale i se drobek vysmáli. Jmenovitě pan radní Šnábl (jinak kupec) prohlásil: „ať pan Forejt sem přijde a udělá nám pár kotrmelců“. Odešel jsem zklamáný, ale pak se většina pánů výboru usnesla tělocvik povoliti a ještě 200 zlatých přidělili na zařízení tělocvičny.“* [Archiv Sokola Domažlice]¹⁵

Za tělocvičnu se používala obecní kramářská kůlna na Týnském předměstí. Tesař Kryštof a provazník Haberle vyrobili nářadí dle Forejtvých pokynů a mohlo se cvičit. Do cvičení se zapojovali i další učitelé chlapeckých škol, pan Regál, Sponda, Šeler nebo Ledvina.

Když se začaly po pražském vzoru zakládat sokolské jednoty v dalších městech, rozhodly se i Domažlice, že založí svoji jednotu. Inspiraci získaly prostřednictvím Sokola plzeňského, který do okolí Domažlic podnikal výlety. Přímo do Domažlic zavítal 30. 6. 1865.¹⁶

¹⁵ Tento výrok pronesl Jan Forejt při návratu ze zasedání městské rady

¹⁶ Kol., Sto deset let Sokola 1862-1972. Olympia Praha, 1973

V tu dobu už byla v Domažlicích provizorní tělocvična. O založení jednoty měli zájem i měšťané a význačné osobnosti města. Proto se 26. července 1868 uskutečnila v Měšťánské besedě valná schůze, kde byly vypracovány stanovy spolku a 3. 8. 1868 byly zaslány okresnímu úřadu ke schválení. Podepsáni pod nimi byli Petr Jakubše, Josef Klíma a Václav Ludvík.

Dle zachovalých jednacích protokolů se uskutečnila ustavující valná hromada sokolské jednoty 12. září 1868 za přítomnosti zeměpanského komisaře císařského a královského okresního hejtmána Antonína Fülletského. Přítomno bylo 47 měšťanů a byl zvolen výbor v čele se starostou Petrem Jakubšem. Místostarostou byl zvolen Petr Hana (toho času starosta města), jednatelem Martin Maerz, pokladníkem Josef Klíma, cvičitelem Antonín Regál, členy výboru Jan Kitzberger, Václav Ludvík a Jan Kostlivý.¹⁷

Téměř okamžitě byl přijat návrh starosty na přijetí sokolského obleku podle pražského vzoru.

Podle stanov, které byly schváleny úřady, bylo účelem nově ustanoveného spolku společné cvičení, konání výletů a šermování. V zimním období městská rada povolila Sokolu cvičit v okresním domě, později i v pivovarském skladu, v létě pak mohli využívat obecní kůlnu. Členové byli rozděleni do tří skupin – členové zakládající (vložíli 5 zlatých), členové činní (cvičící – platící 50 krejcarů zápisné a dalších 20 krejcarů měsíčně) a členové přispívající (platící 50 krejcarů ročně).¹⁸

6.2 Činnost Sokola od roku 1869 do roku 1917

V roce 1869 se konalo 6 výborových schůzí a 1 valná hromada. Počet členů se postupně zvyšoval, tohoto roku měla jednota 50 členů. Cvičící členové se scházeli 3x týdně a věnovali se sportovním činnostem. V dubnu téhož roku požádal cvičitel Regál okresní zastupitelstvo o povolení založení žákovského oddílu, zakoupení tělocvičného koně a kozy a zřízení sokolských krojů. Vše bylo schváleno a přijat byl proto nový cvičitel Matěj Voraus. Krojů se nakonec členové taktéž dočkali. Museli si je však platit ze svého, protože jejich pořízení bylo dost nákladné. 27. června byly poprvé kroje vyzkoušeny, když do Domažlic zavítal biskup Jirsik. Spolu se spolkem Břetislav pořádal Sokol 25. července taneční věneček. Další akce na sebe nenechaly dlouho čekat a během léta bylo uspořádáno i několik výletů do okolí, např. na Českou studánku nedaleko Čerchova, do nedalekých

¹⁷ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1868-1872, 11.046

¹⁸ Archiv Sokola Domažlice, Kronika Sokola Domažlice 1868-1919

Milavčí, do Kolovče, Chudenic nebo na hrad Rýzmbek. K oslavě 1. výročí založení jednoty se v září konalo první veřejné cvičení pod vedením Vorausa a Ševčíka, kterého se zúčastnil už i žákovský oddíl.¹⁹

V roce 1870 se mění náčelník, Voraus je nahrazen Maerzem, který funkci vykonává až do roku 1884, kdy se stane starostou Sokola. Počet členů strmě roste, na počátku roku 1870 je jich už kolem 80, a tak je potřeba zřízení nové tělocvičny. Obecní zastupitelstvo dostalo k dispozici polovinu zahrady v obecním domě, která se mohla využívat jako letní cvičiště.²⁰ Kromě cvičení se v tomto roce provozovalo i hraní na trubky, na které se učila mládež. S trubkami potom doprovázeli členy na výletech. V tomto roce proběhlo v Brně svěcení praporu, kterého se na vlastní náklady účastnili i dva členové domažlické jednoty, bratři Hana a Klíma. Vrátili se s myšlenkou zřízení vlastního sokolského praporu. Členové se na výrobu praporu museli skládat. Ušití a vyšití praporu se ujal spolek Paní a dívek domažlických, který v letech 1845-1848 založila v Domažlicích Božena Němcová. Ke slavnostnímu předání došlo 21. června při slavnostním večeru.²¹

Na návrh bratra Maerze byl na 2 měsíce pozván cvičitel jednoty pražské František Altman, aby zde zavedl Tyršovo cvičení, vychoval cvičitele a zavedl nový obor v Sokole – šerm. 12. září se uskutečnilo veřejné cvičení pod vedením Františka Altmana, kde vystoupili žáci, dorost i muži. Byla zde ukázka ve cvičení na prostných, na náradí, ale i nového šermu. 15. října se konala valná hromada, na které byl zvolen nový výbor. Novým starostou byl zvolen Petr Hana, náčelníkem Martin Maerz.

V roce 1871 dává náčelník Martin Maerz podnět na založení západočeské župy. Svolal okolní jednoty (Plzeň, Klatovy, Nová Kdýně, Merklín) na společný výlet do Staňkova, kde se projednaly možnosti založení župy, dojednala se zde i ustavující schůze. První župní sjezd se konal 24. září v Plzni, probíhaly na něm jak cvičení, tak i závody. Domažličtí cvičenci dosáhli na sjezdu velkých úspěchů, cvičící Berka dosáhl rekordu ve skoku dalekém délkou 505 cm, Maerz se stal přeborníkem ve cvičení na hrazdě i ve cvičení na koni našif i naděl bez madel. Valná hromada se v tento rok konala 14. října a poprvé se zde objevuje myšlenka na založení hasičského sboru při sokolské jednotě.

V roce 1872 se v Domažlicích otevřelo gymnázium a profesorem se zde stal náčelník Sokola Jan Maerz. Díky provázanosti gymnázia a Sokola se do spolku přihlásilo hned několik studentů, kteří začali se cvičením. Domažlická jednota byla v tomto roce

¹⁹ Posel od Čerchova, r. 22, 1893, č. 36-39

²⁰ Tamtéž

²¹ Tamtéž

vyzvána k uspořádání západočeského župního sjezdu. Nebyl to úkol jednoduchý, jelikož se župa už dosti rozrostla. Datum sjezdu byl stanoven na 14. a 15. září. První den se všichni účastníci přivítali v tělocvičně, ubytovali se a následoval lampionový průvod s prohlídkou města. O den později se dopoledne ještě nacvičovala cvičení, odpoledne pak prošel průvod městem na Střelnici, kde se cvičilo. Průvodu se účastnily jednoty Plzeň, Rokycany, Hořovice, Žebrák, Merklín, Horažďovice, Klatovy, Nová Kdyně a Domažlice.²² Jednoty doprovázeli také domažličtí a plzeňští Ostrostřelci a členové Měšťanské besedy. Na Sokolišti se předváděla cvičení prostných, proběhla ukázka šermu, cvičení na náradích a konaly se i sportovní závody, večer se konal společenský ples.²³

Doba 70. let byla obdobím oslabení společenského života. Toto oslabení se bohužel nevyhnulo ani Sokolu. Roku 1871 čítal Sokol 131 jednot. V roce 1875 jich bylo pouhých 72. Mnoho jednot zaniklo, mnoho jich bylo přetvořeno v hasičské spolky.²⁴ Oslabení činnosti se nevyhnulo ani domažlické jednotě, kde byl roku 1872 zřízen hasičský odbor a jednota byla přejmenována na Hasičsko – tělocvičnou jednotu Sokol. Tímto tahem se snažily rakouské úřady o zničení nebo alespoň utlumení sokolské myšlenky. Z počátku se cvičilo v tělocvičně společně, později ale začalo převažovat cvičení hasičské nad cvičením sokolským. Přes veškeré úsilí města se však hasiči v roce 1875 rozpadli a tak fungovalo jen cvičení sokolské. Ustaveni byli hasiči až v roce 1877 na popud úřadů. Od roku 1878 až do roku 1883 se cvičilo opět jak cvičení hasičské, tak i cvičení sokolské, avšak ne v takové míře, jakou by si členové přáli. Proto dochází v roce 1883 k rozdělení a osamostatnění obou spolků. Od roku 1883 se sokolská činnost již plně rozvíjí, pořádají se veřejná cvičení, výlety, společenské zábavy, ale i přednášky.²⁵ Měnil se i počet členů v jednotě. V roce 1874 čítala jednota 166 členů, roku 1876 pouze 137 členů, o dva roky později v roce 1878 měla jednota už 280 členů, z toho 107 činných a v roce 1882 dokonce 295 členů.²⁶

V roce 1884 byly uspořádány první sokolské šibřinky v období masopustu 25. února. S velkým zájmem a hojnou účastí se konaly i v několika dalších letech. Ve dnech 2. - 4. srpna se konal valný sjezd, kterého se účastnily jednoty z Plzně, Rokycan a Nové Kdyně. Zkoušela se cvičení v tělocvičně, městem prošel průvod, následovalo veřejné cvičení a celý den završila večer taneční zábava. Ve dnech 15., 16. a 17. srpna pořádal Akademický spolek Radbuza Sjezd studentstva západních Čech. Pozvaní byli i domažličtí Sokolové. Účastnili se průvodu v krojích s praporem a také výletu na Českou

²² Posel od Čerchova, r. 1, 14. 9. 1872, č. 25

²³ Archiv Sokola Domažlice, Kronika Sokola 1868-1909

²⁴ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Praha: Melantrich, 1990.

²⁵ Kol., *Sto let tělovýchovy a sportu v Domažlicích 1868-1968*, Domažlice 1968

²⁶ Archiv Sokola Domažlice, Kronika Sokola 1868-1909

Kubici. 11. září se konal slavnostní rekviem za zemřelého Miroslava Tyrše, který tragicky zahynul 8. srpna 1884 v Rakouské řece Ache, kde utonul. Pohřbu v Praze se 9. listopadu zúčastnilo i 11 zástupců z Domažlic v krojích a s praporem.

Nový výbor byl zvolen v roce 1885. Starostou se stal Martin Maerz a na mimořádné valné hromadě byl zvolen i za delegáta do župy. Na mimořádné valné hromadě se volil také zábavní výbor, protože v následujícím roce se měl pořádat taneční věneček, Šibřinky a bratrské večírky. Šibřinky se nesly duchem Benátek a byly zhodnocené jako nejzdařilejší oslava masopustu.²⁷ V květnu se konala ustavující schůze výboru župy v Plzni, které se za Domažlice účastnili Maerz a Prunar. V tomto roce požádal Pražský Sokol o vybírání sokolské daně v hodnotě 1 zlaté od každého člena. Na 8. srpna svolala plzeňská župa do Klatov sjezd. Byla zde předvedena cvičení prostná a závodilo se na náradí, na bradlech, koni našíř, koni naděl, na hrazdě a metacím stole. Domažličtí členové se na všech náradích vyznamenali. Bylo také uspořádáno hned několik výletů do okolí, např. na Vavřinec, na Rýzmbek nebo na Českou Kubici. V prosinci však přišla nemilá zpráva. Pan hotelier Bauc Sokolu vypovídá smlouvu na užívání spolkové místnosti a tak je nutné najít novou místnost na cvičení.²⁸

I v roce nadcházejícím se opět pořádaly taneční věnečky, které měli už tradici a byly velmi oblíbenou akcí ve městě. V červnu se v Praze konalo veřejné cvičení Sokola Pražského na počest návštěvy Sokolů amerických. Na pozvání se účastnili dva zástupci z našeho regionu, M. Maerz a Jan Ludvík. Slavnost byla spojena se svěcením praporu Sokola Vinohradského a Národní slavností na Žofině. Američanům se v Praze velmi líbilo, a jelikož 6 z nich mělo své kořeny na Domažlicku, rozhodli se, že Domažlice navštíví. Maerz domluvil návštěvu na 30. června toho roku a vše řádně zorganizoval. Přijetí Američanů bylo velkolepé. Zastoupeny byly všechny spolky ve městě, řemeslnicko – živnostenská jednota, zástupci města i Sokolové v krojích. Velký průvod přivítal Američany na nádraží, kde je přivítal starosta Sokola Maerz, po něm starosta města a pak se vydali průvodem do centra města, kde společně poobědvali. Odpoledne se na Střelnici pořádala zábava, večer se přesunula do hotelu Černý kůň, kde zábava pokračovala i s tancem a hudbou. Američané byli z návštěvy nadšeni.²⁹

V průběhu roku se pak konaly opět výlety, např. do Kouta na Šumavě nebo na oblíbený Rýzmbek spolu s novokdyňskou jednotou. V roce 1887 hostila domažlická

²⁷ Posel od Čerchova, r. 13, 1. 3. 1884, č. 9

²⁸ Archiv Sokola Domažlice, Kronika Sokola 1868-1909

²⁹ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1883-1891, 11.047

jednota župní sjezd.³⁰ Za tímto účelem byly stanoveny podvýbory pro jednotlivé úkoly, např. pozvání všech spolků, sehnání odměn a darů pro závodníky, požádání občanů o vyzdobení domů, úprava tělocvičny a cvičiště, zajištění ubytování a stravy, hudby, taneční zábavy, vstupenky a mnoho dalšího. Sjezd byl stanoven na 8. září a účastnily se ho mimo západočeských jednot také Sokol pražský a Sokol hořovický. Slavnostního průvodu se účastnilo 250 členů a doprovázely ho 3 hudby – hasičská, střelecká a veteránská klatovská. Průvod procházel vyzdobeným městem a sledovalo ho mnoho nadšených přihlížejících. Skončil na Střelnici, kde všechny účastníky přivítal i říšský poslanec. Po projevech byla předvedena cvičení, závodilo se v disciplínách jako skok do výše, skok do dále, skok o tyči, cvičení na hrazdě, na bradlech, na koni naších i naděl. Sjezd byl večer ukončen velkou taneční zábavou.³¹

Rok 1888 byl pro Domažlice rokem 20. výročí vzniku jednoty. Za tímto účelem bylo zhotoveno tablo členů v krojích. To bylo také zasláno bratrské jednotě do Chicaga. Plzeňská župa má již 14 jednot: Plzeň, Rokycany, Břasy, Radnice, Hořovice, Žebrák, Mýto, Kralovice, Nepomuk, Domažlice, Kout, Nová Kdýně, Klatovy, Přeštice. Celkem tyto jednoty navštěvuje 1524 členů a 40 cvičitelů. V tomto roce má domažlický Sokol celkem 78 členů a byl také založen fond na stavbu tělocvičny, která byla více než nutná. Hlavní zásluhy na nápadu má jednatel Jan Fastr. V Plzni se 21. května uskutečnil sjezd cvičitelů všech jednot župy. Byl ustanoven župní cvičitelský sbor, který rozhodl, že se budou pořádat cvičitelské kurzy, kde se budou cvičitelé zdokonalovat a kde se budou vycvičovat noví cvičitelé.³²

Na 23. června byla svolaná mimořádná valná hromada kvůli malé účasti členů na cvičení. Jako motivace byl připraven výlet na Výhledy, ale pro malý počet přihlášených se výlet nekonal. Během července a srpna se členové Sokola účastnili hned několika společenských akcí. 15. července to byly slavnosti Střeleckého spolku v Domažlicích, 22. července potom slavnosti svěcení praporu v Kolovči. Ve dnech 4. – 7. srpna se konala Jubilejní slavnost 25. výročí založení Sokola v Plzni. Probíhala zde veřejná cvičení, závody, večerní zábava při velkolepém osvětlení inženýra Křižíka, další dny se podnikl výlet na Šumavu a udělovaly se ceny závodníkům.

Činnost jednoty v roce 1889 začala 26. ledna sokolským plesem. Byl uspořádán v domnění, že se alespoň o několik málo zlatých naplní sokolská pokladna. Bohužel se tak

³⁰ Posel od Čerchova, 23. 9. 1893, r. 22, č. 39

³¹ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1883-1891, 11.047

³² Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1883-1891, 11.047

nestalo a ples naopak skončil ztrátou několika zlatých. Z důvodu nízkého počtu financí v pokladně byla zaslána žádost župě o snížení příspěvku župě a také byly rozeslány písemné upomínky dlužícím členům. Počet členů se v tomto roce neměnil, stále měla jednota 78 členů. Starostou stále Martin Maerz.

V Praze se utváří vrcholový orgán Sokola – Česká obec sokolská – ke kterému má župa přistoupit.³³ Mimořádná valná hromada, která jednala o přistoupení k České obci sokolské, se uskutečnila 10. března a delegáty do župy i do Obce sokolské byli zvoleni Maerz a Žuvniček.³⁴ ČOS mezitím připravuje jednotné stanovy, které by platily pro všechny župy i jednoty.

Novým starostou se stává v roce 1890 František Kitzberger. Obec sokolská začala vydávat časopis, který v domažlické jednotě odebíralo 11 členů. V březnu Antonín Peroutka nabízí bezplatně jako spolkovou místnost svoji vinárnu. Na schůzi plzeňské župy se jedná o oddělení klatovské jednoty od plzeňské župy a založení župy šumavské. Domažlická jednota byla požádána, zda by nechtěla být součástí župy šumavské, tato žádost ale byla s díky odmítnuta.

Výlet do Havlovic byl s doprovodem hudby uspořádán 21. června. Cílem cesty byla zahrada havlovického hostince, na které se uspořádal koncert a večerní zábava. Valný sjezd župy plzeňské se konal 3. srpna v Hořovicích. Součástí sjezdu bylo i veřejné vystoupení. Z důvodu nedostatku peněz v pokladně se však sjezdu účastnilo pouze tříčlenné družstvo cvičenců z domažlické jednoty. Mimořádná valná hromada se konala 10. srpna a byly na ní přečteny nové stanovy jednoty. Do konce srpna byl také proveden řádný seznam inventáře náradí, krojů, knih a časopisů. Během podzimu se konalo několik večírků a společenských akcí. Poslední výborová schůze se konala 22. prosince. Díky společenským akcím, které Sokol pořádal, se podařilo alespoň trochu naplnit sokolskou pokladnu.³⁵

Rok 1891 byl významným rokem jak pro město, tak i pro Sokol. Na náměstí se začíná se stavbou radnice a zahájena je také výstavba nové chlapecké školy vedle městského pivovaru. Při pokládání obou základních kamenů staveb se účastní sokolové ve slavnostních krojích.

³³ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Praha: Melantrich, 1990.

³⁴ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1883-1891, 11.047

³⁵ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1883-1891, 11.047

Hlavní událostí tohoto roku bylo pro Sokol uspořádání II. všesokolského sletu v Praze, kde společně cvičili cvičenci ze všech sokolských jednot v Čechách, ale i ze zahraničí, např. z Polska, Chorvatska, Slovinska, Vídně, Francie i Německa. Slet se konal v rámci jubilejní výstavy v Královské oboře ve dnech 27. – 30. června. Na cvičišti se předvedlo na 2500 účinkujících, kteří předvedli svá vystoupení, která sledovalo na 7000 diváků z dřevěné arény.³⁶

Z domažlické jednoty se po dohodě výboru zúčastnilo 30 členů v krojích, kteří nacvičili cvičení prostná a závodili ve skoku do dálky, ve cvičení na bradlech a na koni naších i naděl.³⁷

K definitivnímu rozdělení plzeňské župy a odtrhnutí Klatov a okolí dochází 27. února, ale Domažlice nadále zůstávají v župě plzeňské. Do sokolských řad se přihlašuje první žena, kterou byla manželka místostarosty jednoty Dostála. Bylo rozhodnuto, že bude přijata jako členka přispívající, protože o ženách se ve stanovách nemluvilo.³⁸

První výlet, který sokolové pořádali, se konal až 30. srpna a byl to výlet na Veselou Horu nad Domažlicemi. Tento rok byla v chlapecké škole postavena první samostatná tělocvična, kterou mohli sokolové za poplatek za úklid využívat. Tělocvična ale byla využívána od brzkých ranních až od pozdních večerních hodin, a tak se čím dál častěji mluvilo o postavení vlastní tělocvičny – sokolovny.³⁹

Mnoho členů je stále jednotě dlužných za příspěvky, proto je zřízena dlužní kniha, kam se všichni dlužníci zapisují. Při nezaplacení byl člen vyškrtnut z evidence členů. V restauraci Antonína Peroutky se 2. prosince koná „bratrský večírek“. O hudbu se stará hasičská kapela. Pozvání na večírek byli i studenti akademického spolku „Chod“.⁴⁰

Rok 1892 nebyl pro domažlickou jednotu dobrým rokem. Začal sice pravidelně konanými a velmi oblíbenými Šibřinkami, jejichž tématem byl pro tento rok „Ráj“. Téma spočívalo především ve výzdobě sálu a okolí. Už ale na valné hromadě 2. února se začala situace v jednotě zhoršovat. Slovo si na ní vzal starosta Kitzberger, který mluvil o nevhodném chování některých členů, o nevráživosti a napadání a upozorňuje na stanovy, dle kterých členové mohou navštívit výborovou schůzi, ale nemají právo zde diskutovat ani hlasovat, což je právo pouze členů výboru. To však vyvolalo vlnu nespokojenosti

³⁶ WAIC, Marek. Byli jsme a budem

³⁷ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1883-1891, 11.047

³⁸ Tamtéž

³⁹ Kol., Sto let tělovýchovy a sportu v Domažlicích 1868-1968, Domažlice 1968

⁴⁰ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská, 1891-1896, 11.048

a došlo i k napadání a urážkám. Člen výboru Jan Fastr dal hlasovat proti starostovi a uspěl. Starosta Kitzberger proto ze schůze odešel. Po odchodu se rozhořela dlouhá debata, díky které se ani nestihl zvolit nový výbor. Proto bylo svoláno na 14. února pokračování valné hromady, které se zúčastnilo pouhých 20 členů. Před volbou výboru se slova ujal Martin Maerz. Hovořil o politováníhodném jednání minulé schůze, o nevraživosti, liknavosti a lhostejnosti některých členů a o špatné docházce do cvičení. Vyzývá proto členy ke svornosti, bratrství a nezištné obětavosti, jinak spolek spěje k zániku. Byl zvolen nový výbor, starostou Martin Maerz, místostarostou Dostál, náčelníkem Franc. Na schůzi výboru o pár dní později čte Martin Maerz dopis od Františka Kitzbergera, bývalého starosty, který odstupuje z výboru a vystupuje i ze Sokola. Po odstoupení Kitzbergera jeho kroky následují i další členové a odstupují z výboru. Byl to např. Maerz, Dostál, Franc a Vlk. Tímto končí celá jedna velká etapa domažlické jednoty. Martin Maerz byl 24 let páteří a oporou domažlické jednoty. Nakonec se vzdává i funkce delegáta v plzeňské župě. V jednotě tedy dochází ke generační výměně a do výboru se dostávají nová jména a nové osobnosti jednoty.⁴¹

Na 26. září byla svolána valná hromada, které se zúčastnilo 27 členů. Za starostu byl zvolen Maxmilián Duffek. V prosinci byly schváleny nové stanovy, ve kterých se uvádělo např. to, že každý zakládající člen zaplatí jednou pro vždy 10 zlatých, nebo že o přijímání a vylučování členů rozhoduje výbor v tajném hlasování lístky, nebo že při zrušení jednoty připadá veškerý majetek Královskému městu Domažlice.

V roce 1893 byla dokončena stavba nové domažlické radnice, kde našla své sídlo i Spořitelna. Konala se zde i Hospodářsko – průmyslová a národopisná výstava. Sokolská jednota domažlická pak v tomto roce oslavila 25 let trvání. Hned 6. ledna byla svolána mimořádná valná hromada, které se účastnilo 35 členů. Jednalo se také o výstavě, která se měla tento rok konat. Město zvolilo výstavní výbor, jehož předsedou byl jmenován dr. Steidl, jednatelem Max Duffek a za Sokol zvolen Josef Žuvníček.

Domažlická jednota byla pozvána na dva slety, na župní sjezd do Rokycan a na sokolský slet do Českých Budějovic. Účastnit se však jednota mohla pouze jednoho z finančních důvodů. Řady cvičenců se rozrůstají. Ve 3 družstvech je 30 cvičenců a počet cvičení se zvyšuje na 3 v týdnu z nutnosti precizně nacvičit prostná cvičení i nářadové cviky pro slet a pro veřejné cvičení při oslavách jednoty.⁴² Valná hromada se konala 11. června a účastnilo se jí 42 členů plus 2 akademici. Zvolen byl nový výbor. Starostou

⁴¹ Archiv Sokola Domažlice, Kronika Sokola 1868-1909

⁴² Posel od Čerchova, r. 22, 4. 3. 1893, č. 10

zůstává Max Duffek, místostarostou Josef Dostál, jednatelem Fastr a za župního delegáta místo Maerze zvolen Josef Žuvníček. Z důvodu oslav 25. výročí od založení jednoty byl zvolen slavnostní výbor, který tvořili 2 členové výboru, 2 cvičitelé a 2 osvědčení členové. Tento výbor měl na starosti vše, co se jubilejních oslav týkalo a podával pravidelné zprávy o svém podnikání. V červnu byl na župní schůzi v Plzni zrušen župní sjezd v Rokycanech. Plzeňská župa raději podpořila župu Husovu a zúčastnila se sletu v Českých Budějovicích, který se konal 22. – 27. července. Z domažlické jednoty se sletu zúčastnilo celkem 25 členů v krojích a s praporem. Původně župní sjezd by se mohl nazývat všesokolským sletem, protože se ho zúčastnily sokolské jednoty ze všech zemí Koruny Svatováclavské i Sokolové z Vídně a Chorvatska.⁴³

Po návratu z Budějovic se však veškerá pozornost soustředila na konání oslav 25. výročí trvání Sokola v Domažlicích. Oslava jednoty byla v rámci krajinské hospodářsko-průmyslové výstavy, která byla v Domažlicích otevřena 3. září 1893.⁴⁴

Nejvýznamnější akci století připravovaly dva výbory, jednak to byl sokolský slavnostní výbor, jednak městský výstavní výbor. Tyto dva výbory spolu výborně spolupracovaly. Hlavní část výstavy se konala v nové chlapecké škole. Ta se proměnila na „Průmyslový palác“. Ve třídách se objevily výrobky hrnčířské, tkalcovské, kamnářské, řezbářské, kolářské, kovářské, cukrovarské, byly zde i expozice nábytku, výrobky z korku, z papíru, pryže, slámy, koželužské výrobky, ukázky z lučebního průmyslu, papírenského, tiskařského, fotografického a mnoho dalších výrobků a expozic. Ve školní tělocvičně byla umístěna zemědělská expozice, ve dvoře školy výstava zahradnictví a lesnictví. Ve městě byla i výstava zvířectva a ptactva. V největší výstavní prostor se však proměnilo prostranství za pivovarem, kde bylo místo pro průmysl kamenický, strojařský, vozy a kočáry. Dále se zde nacházely stánky prodejců, cukrářů, perníkářů, hračkářů, uzenářů a mnoho dalších.

Den před začátkem slavností bylo vše dokonale připravené a s oslavami začali Sokolové. Večer vyšli v krojích s lampiony a hudbou a obešli město. Svůj pochod zakončili v Měšťanské besedě, kde se konal bratrský večírek, kterým se zahájily oslavy 25. výročí Sokola domažlického. O hudbu se na večírku starala hudba hasičská. Druhý den ráno již v 8 hodin vítali domažličtí na nádraží hosty, kteří přijeli speciálně vypraveným vlakem z Plzně. V půl 9 se již sestavoval průvod, který tvořila hasičská hudba, sokolské jednoty, zastupitelstvo obecní i okresní, hodnostáři měst a obcí, zeměpanští a samosprávní

⁴³ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1891-1896, 11.048

⁴⁴ Posel od Čerchova, r. 22, 22. 7. 1893, č. 30

úřadové, výstavní ústřední výbor, výkonný výbor, správcové odborů, vystavovatelé, ředitelé a správcové škol, Ústřední matice školská, Hospodářsko – průmyslový spolek, Řemeslnicko – živnostenská jednota, Živnostenská společenstva, spolky zábavné, hudba ostrostřelecká, sbor ostrostřelců, spolek vojenských vysloužilců a v neposlední řadě také hasiči.⁴⁵ Průvod pochodoval od Střelnice městem, které bylo vyzdobeno prapory. Došel až k nové radnici, kde se stočil a pokračoval až k výstavišti. U brány výstaviště už čekal starosta města, který všechny přítomné přivítal a pronesl projev. Hlavní projev k otevření výstavy měl prof. Dr. Vilém Kurz. Národopisná výstava byla rozmístěna do všech místností radnice a ukazovala bohatou historii Chodska. Po prohlídce výstavy se účastníci odebrali k obědu a po něm už se pochodovalo městem zpět na Střelnici, kde se konaly hlavní sokolské slavnosti. Tam všechny přítomné přivítal starosta Sokola domažlického Max Duffek, hlavní projev přednesl starosta župy Peták. Po oficialitách se mohlo přistoupit k samotnému cvičení.⁴⁶ Společné cvičení prostných bylo za doprovodu ostrostřelecké hudby oceněno ovacemi přihlížejících diváků. Po společném cvičení následovaly závody mezi družstvy ve cvičení na náradí. Domažlická jednota postavila hned 3 družstva, která v žádné disciplíně nezaostávala. Po společném cvičení i závodech následoval v hotelu „Černý kůň“ taneční věneček, kde se udělovaly ceny závodníkům.⁴⁷ Taneční věneček i celé slavnosti se velmi vyvedly a dokázala se i naplnit sokolská kasa.

Výstavní slavnosti pokračovaly i další dny např. konáním sjezdu „Národní jednoty Pošumavské“, večerními divadelními představeními akademického spolku „Chod“ nebo živými obrazy, které předvedl dámský spolek Boženy Němcové. Na konci výstavy byla na Střelnici uspořádána velká národní slavnost. Městem prošel mohutný průvod krojovaných zástupců všech chodských vesnic doplněný alegorickými vozy – obžinky, chodská svatba, zahradníci, sladovníci, řemeslníci atd. Průvod došel až na Střelnici, kde se koncertovalo a národopisné spolky zde předváděly svoje vystoupení. Celá akce byla ukončena slavnostním ohňostrojem. Celkem ve dnech 3. – 8. září navštívilo výstavu přes 20 tisíc návštěvníků.⁴⁸

Na začátku roku 1894 se konaly Šibřinky, tentokrát jejich tématem byla Říše pohádek. Účast však nebyla taková, jaká se očekávala, a jako tomu bylo v letech minulých. V tomto roce přistupuje celá jednota sokolská po předchozí dohodě jako člen do místní

⁴⁵ Posel od Čerchova, r. 22, 2. 9. 1893, č. 36,

⁴⁶ Posel od Čerchova, r. 22, 5. 8. 1893, č. 32

⁴⁷ Posel od Čerchova, r. 21, 9. 9. 1893, č. 37

⁴⁸ Posel od Čerchova, r. 22, 16. 9. 1893, č. 38

organizace KČT, která byla založena v roce 1893. Zápisné činí 1 zlatý a roční členský příspěvek 3 zlaté.⁴⁹

Jednota chtěla kromě žáků také družstvo dorostenců, a proto bylo jednáno s pokračovací průmyslovou školou o možnosti zapojení učňovského žactva do sokolského cvičení. Ředitelství souhlasilo a v březnu bylo do Sokola přihlášeno 26 dorostenců.⁵⁰

Během roku se klatovská jednota rozhodla, že nebude zakládat župu Šumavskou, jak měla původně v plánu, ale přestoupí do župy Husovy, tedy do českobudějovické.

V domažlické tělocvičně se mezitím pilně nacvičuje na župní slet konaný v Nepomuku. Pořizují se nové kroje pro členy na splátky. Župního sletu se z jednoty zúčastnilo 24 cvičenců prostných a 3 družstva závodní, z toho 1 družstvo bylo vyznamenáno diplomem jako vzorné. Po župním sletu přichází Žuvníček s návrhem, aby se již nekonaly do konce roku žádné výlety s hudbou, neboť jednota na tom není finančně zrovna nejlépe a do konce roku se musí ještě účastnit oslav 25. výročí založení Novokdyňské jednoty a v září musí uspořádat vlastní veřejné cvičení. To bylo v Domažlicích stanoveno na 8. září. Původně bylo cvičení plánováno venku, kvůli nepříznivému počasí ale muselo být přesunuto do sálu hotelu „Černý kůň“. Účastnila se ho jednota domažlická, koutská a novokdyňská.⁵¹

Poprvé padl návrh na postavení vlastní prostorné tělocvičny, protože školní tělocvična pomalu přestávala stačit. Tento návrh byl přijat a hned byla uspořádána sbírka na založení fondu tělocvičny, při které se vybralo přes 10 zlatých. Mimo to jednota schválila převést do fondu 100 zlatých z hotovosti jednoty. U Spořitelny byl následně založen účet s názvem „fond pro zbudování tělocvičny sokolské v Domažlicích“. Z důvodu získání peněz se plánují častější večerní zábavy. Bratr Petrův připravil smyčcový sextet a pěvecký kvartet. Ti by měli zpestřit plánované zábavy. Valná hromada také schválila podpoření Společnosti pro postavení Kozinova pomníku, umístění desky Boženy Němcové a postavení Husova pomníku v Praze.⁵²

V říjnu byl uspořádán výlet do Luženic, avšak bez krojů v civilu a bez hudby a byla také uspořádána taneční zábava na podporu fondu. Do fondu přispěla i Obchodní akademie, která uspořádala školní taneční zábavu a výtěžek ze zábavy věnovala fondu. I majitel cirkusu, který do Domažlic zavítal, uspořádal na fond sbírku a peníze Sokolu

⁴⁹ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1891-1896, 11.048

⁵⁰ Posel od Čerchova, r. 23, 14. 2. 1894, č. 7

⁵¹ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1891-1896, 11.048

⁵² Tamtéž

předal. Na konci roku vykazuje jednota celkem 171 členů, 13 žáků a 33 dorostenců. V seznamu členů se již objevují i ženy, jedná se však vesměs o manželky funkcionářů a některé členky spolku Boženy Němcové. Cvičení je pro ženy však stále ještě nepřístupné.⁵³

Hlavním úkolem roku 1895 byla příprava cvičenců na III. Všesokolský slet v Praze. Dalšími velkými událostmi, kterými žil nejen Sokol, ale celé Chodsko, bylo odhalení pamětní desky Boženy Němcové, která v Domažlicích žila v letech 1845-1848, nebo odhalení pomníku věnovaného Janu Sladkému Kozinovi, který bojoval za práva chodského lidu a byl popraven před 200 lety v Plzni.⁵⁴ Akce odhalení pomníku proběhla za účasti mnoha známých osob, přítomen byl např. i autor Psohlavců Alois Jirásek nebo říšský a zemský poslanec František Schwarz.⁵⁵

I v tomto roce pokračují sbírky a akce na podporu fondu pro stavbu tělocvičny. V Praze se připravuje národopisná výstava, kde Sokol bude mít celý pavilon. Proto byla i domažlická jednota požádána, zda by nedodala spolkové podobizny, získané diplomy a statistiku. Jednota vyhověla a materiály poskytla. V květnu byla požádána spořitelna i záložna o příspěvek na vybudování tělocvičny. Spořitelna poskytla příspěvek 100 zlatých, záložna neodpověděla hned, ale příspěvek ve výši 100 zlatých ještě téhož roku poskytla⁵⁶.

Na konci června hostila Praha již III. Všesokolský slet. Přesně ve dnech 29.6. - 1. 7. se do Prahy, poprvé v historii na Letnou, sjelo na 36 tisíc cvičenců z Čech i např. z Francie nebo ze Slovinska. Jednota z Domažlic vyslala na slet 21 svých členů.⁵⁷ Po sletu domažlická jednota získala dalšího člena, akademického malíře Jaroslava Špillara.

Rok 1896 byl rokem rozporuplným, neboť se konaly 3 mimořádné valné hromady a dokonce 1 smírčí soud. 26. ledna se v tělocvičně konala první valná hromada hodnotící uplynulý rok, které se zúčastnilo 53 členů. Byl zvolen nový výbor, starosta Max Duffek, místostarosta Josef Dostál, náčelník Václav Rybařík. S výsledkem voleb ale nebyli někteří členové spokojeni, a tak došlo na hádky, po kterých schůzi starosta Duffek opustil. Na valné hromadě bylo schváleno založení zábavního a sběratelského odboru pro postavení vlastní tělocvičny. Spořitelna i záložna v tomto roce věnovala na stavbu tělocvičny po 100 zlatých. Někteří členové, kvůli nimž vznikly spory, se omluvili a vše bylo zase při starém. Na návrh br. Topinky se v Sokole ustanovil pěvecký kroužek, který se poprvé představil 5.

⁵³ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1891-1896, 11.048

⁵⁴ Posel od Čerchova, r. 24, 14. 7. 1895, č. 37

⁵⁵ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1891-1896, 11.048

⁵⁶ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1891-1896, 11.048

⁵⁷ WAIC, Marek. Byli jsme a budem

července na Husových oslavách. Do konce roku byl uspořádán ještě výlet na Čs. Kubici, sokolská akademie, spolkový večírek nebo vzpomínkový večer na Jindřicha Fügnera. Na konci roku je členů již 219.⁵⁸

Na valné hromadě v roce 1897 byla opět přednesena zmínka o neshodách z minulého roku. Došlo opět k prudkému střetu, k výčitkám a vzájemným urážkám, načež někteří členové schůzi opustili. Po této situaci byla valná hromada rozpuštěna a svolána na 2. února. To se zvolil nový výbor, starosta Emanuel Holý, místostarosta Alex Halík, náčelník Jan Fastr. Všichni funkce přijali. Na 14. května byla svolána mimořádná členská schůze, které se účastnilo 54 členů. Opět se jednalo o neshodách v jednotě, výsledkem bylo odstoupení 17 členů ze Sokola, rezignace starosty Holého, jednatele Jangla a člena výboru Trnky z důvodu nesplnění hlavního úkolu – usmíření členů.

Na účtu pro stavbu Sokolovny je již 1432 zlatých. 12. června se konala ustavující schůze I. okrsku v Domažlicích. Do něho spadají jednoty Domažlice, Nová Kdyně, Kout, Staňkov a Koloveč. Za předsedu byl zvolen Jan Fastr z Domažlic a hned 27. června se konal první okrskový slet ve Staňkově, kde se cvičilo i s tyčemi a kužely. Z naší jednoty se sletu zúčastnilo 27 členů v krojích. 11. července se konal župní slet v Rokycanech, kterého se z domažlické jednoty zúčastnilo 18 cvičenců. Během července se konala přednáška Dr. Kostlivého o účinku tělocviku na lidské zdraví, které se účastnilo přes 60 členů. Na závěr roku se konala přednáška starosty kdyňské jednoty na téma „Sokolstvo dle Tyrše a Fügnera“.⁵⁹

Na začátku roku 1898 byl zvolen opět nový výbor ve složení: starosta Alex Halík, místostarosta František Novák, náčelník Jan Fastr. Obecní zastupitelstvo se rozhodlo věnovat Sokolu 300 zlatých na stavbu tělocvičny a tak bylo na účtu více než 2282 zlatých.⁶⁰ Prvního čestného člena získala domažlická jednota 1. května a byl jím Svatopluk Čech. Jmenováním si jednota dovoluje vyjádřit vděčnost za jeho záslužnou celoživotní práci pro povzbuzení národa. Výlet na Vavřinec se konal 29. května a spolu s hasičskou hudbou se ho zúčastnili nejen Sokolové, ale i hojný počet domažlických občanů. Večer pak proběhla akademie, na které vystoupil Zpěvácký spolek pražských typografů. Župní cvičení se konalo 17. července v Přešticích a účastnilo se 21 členů z jednoty. Domažlické družstvo získalo 1. cenu a 6 diplomů.⁶¹

⁵⁸ Archiv Sokola Domažlice, Kronika Sokola 1868-1909

⁵⁹ Tamtéž

⁶⁰ Posel od Čerchova, r. 27, 20. 8. 1898, č. 34

⁶¹ Archiv Sokola Domažlice, Kronika Sokola 1868-1909

První pokus o založení dámského odboru se odehrál 23. července na ustavující schůzi. Za cvičitele byl určen Kohout a v říjnu byla podána žádost o povolení cvičení ženám v tělocvičně, která byla ale obecní radou zamítnuta. Založení odboru tedy bylo ještě odloženo. Na konci roku byla ustavena Šumavská župa, kterou založila jednota klatovská. Domažlická jednota však i nadále zůstala součástí župy plzeňské.⁶²

Jednota v roce 1899 čítá již 184 členů a měla zase po dlouhé době svoji spolkovou místnost. Stala se jí místnost v hotelu „U černého koně“. Od roku 1898 byly po celém Chodsku v hostincích umístěné kasičky na podporu stavby tělocvičny.⁶³

V březnu se již začalo s nácvičky nových skladeb pro župní cvičení konané v Plzenci, kterého se zúčastnilo 19 členů na prostném cvičení a 2 družstva na závody, a okrskové cvičení v Kolovči, kterého se zúčastnilo 44 členů. Během jara se konalo několik výletů a 6. června došlo k slavnostnímu otevření spolkové místnosti, kde byl uspořádán večírek, na kterém byl Martinu Maerzovi předán diplom se jmenováním „Čestný člen“.

Ke vzdělávání členů sloužila i knihovna, která čítala na 100 svazků odborných, 52 poučných a 30 drobných spisů a brožurek.⁶⁴ K dispozici členům byly také časopisy Sokol, Věštník sokolský, Borec, Zdraví nebo Turistické listy. Na přelomu června a července proběhly ve městě dvě slavnosti, jednak Čelakovského slavnosti, jednak Husovi slavnosti. Během Husových slavností byl uspořádán Husův večer spojený s přednáškou o době husitské, které se ujal Votruba z Plzně.⁶⁵ V srpnu pořádala župa šumavská svůj slet, na který byla pozvána i domažlická jednota. Účastnilo se 33 domažlických členů v krojích a závody posílilo 1 družstvo. V listopadu byl uspořádán Tyršův večer, který připomněl 15. výročí tragického úmrtí jednoho ze zakladatelů Sokola. Večer byl přístupný nejen členům Sokola, ale také široké veřejnosti. Na konci roku se již tradičně konal silvestrovský večer. Tento rok byl uspořádán ve spolupráci s divadelním spolkem „Havlíček“ a „Národním dělnictvem“.

Rok 1900 byl rokem velkých změn v Českých zemích. Přestala platit měna zlatých a krejcarů a v platnost vstoupily koruny a haléře. Všechny majetek proto bylo nutné přehodnotit na novou měnu. Nový výbor, který byl zvolen, chtěl být aktivnější, proto přislíbili častější konání přednášek a výletů pro udržování kolektivu. Fond na stavbu tělocvičny se rozrostl o 906 zlatých, tedy na hodnotu 7341 korun.

⁶² Tamtéž

⁶³ Posel od Čerchova, r. 25, 18. 7. 1896, č. 29

⁶⁴ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1901-1906. 11.050

⁶⁵ Posel od Čerchova, r. 28, 24. 6. 1899, č. 26

Tento rok byl zaveden slavnostní způsob přijímání nových členů. Konal se v tělocvičně za přítomnosti cvičenců a náčelníka. Cvičenci vytvořili špalír, náčelník přečetl slib a noví členové ho stiskem ruky stvrdili. Jelikož se počet cvičenců neustále zvyšoval, bylo nutné přijmout dalšího cvičitele a tím byl Karel Kůstka, pomahatelem byl Emil Kuneš. V květnu byla jednota dotázána, zdali by nechtěla přeci jen přistoupit k šumavské župě. Jednota se však rozhodla setrvat i nadále v župě plzeňské. O svatodušních svátcích byla na Střelnici uspořádána národní slavnost s průvodem všech domažlických spolků při střelecké hudbě. 19. srpna vyjela dvě družstva jednoty domažlické do Staňkova na župní slet. Sletu se však účastnilo o mnoho méně cvičenců než v posledních letech. Bylo to z důvodu přestoupení jednoty Nové Kdyně do župy šumavské a úplně nečinnosti jednoty Kouta. Z tohoto důvodu také nebylo možné uspořádat okrskové cvičení v Domažlicích, které bylo plánované. Na konci roku 1900 čítal stavební fond na stavbu sokolovny přes 9 tisíc korun.⁶⁶

Největší akcí Sokola roku 1901 byl IV. Všesokolský slet v Praze, na který se pilně připravovala i 2 družstva mužů a 1 družstvo dorostenců. Dohlížel na ně náčelník Kohout, jeho zástupce Karel Kůstka, cvičitel Emil Kuneš a pomahatelé Norbert Kupilík a Karel Ševčík. Sletu se však již nemohl zúčastnit Martin Maerz, neboť 2. března náhle zemřel. Velmi se zasloužil o domažlický Sokol, byl dlouholetým starostou, náčelníkem i jednatelem a jedním ze zakladatelů jednoty.

Kromě sletu v Praze se konalo i veřejné cvičení 6. června v Domažlicích. Tentokrát bylo trochu netradičně spojeno s výletem na Veselou Horu, kam bylo převezeno nářadí a cvičenci došli pochodem až tam, kde si společně zacvičili a předvedli závodní sestavy na slet v Praze. Celkem odjelo do Prahy 50 cvičenců, 22 jich cvičilo prostná cvičení, 2 družstva cvičila na nářadí a 6 jednotlivců. Závodní družstvo ve složení Kohout, Kůstka, Kuneš, Kupilík, Ševčík a Peroutka dosáhlo velkých úspěchů, v jednotlivcích získali vítězné diplomy Kohout a Kuneš. Poprvé na sletu vystoupilo ke společnému cvičení i přes 800 žen.⁶⁷

Během prázdnin proběhlo ještě několik akcí, kterých se domažličtí Sokolové účastnili nebo které pořádali. V červenci to byly například Husovy slavnosti, matiční slavnosti v Blížejově nebo okrskové cvičení v Nýřanech. Na konci srpna zemřel první starosta domažlického Sokola Petr Jakubše. Během září byla dokončena stavba školy v Domažlicích a slavnostního vysvěcení se účastnil i hojný počet Sokolů. V této době se

⁶⁶ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1901-1906, 11.050

⁶⁷ WAIC, Marek. Byli jsme a budem

opět začínají ozývat ženy s tím, že by chtěly také cvičit. Ženské družstvo už mají v Praze a v Plzni, proč by tedy nemohly mít i v Domažlicích. Vyslanec do župy Kůstka tento návrh projednal na župní schůzi, kde byl schválen a tak se 3. října ustavuje při domažlické jednotě ženský odbor. Během měsíce měl odbor 48 členek. Za náčelnici byla zvolena Eliška Příbylová. Také město ustoupilo a dovolilo jim využívat tělocvičnu. Do konce roku bylo uspořádáno ještě několik přednášek, např. o bitvě na Bílé Hoře nebo o K. Havlíčkovi.⁶⁸

Jednota čítala v roce 1902 již 272 členů a to i díky ženám, ve fondu na stavbu sokolovny bylo přes 11 tisíc korun, byly přijaty návrhy na založení vzdělávacího odboru a úrazového fondu. Opět byl zamítnut návrh na přestoupení jednoty do šumavské župy. Během roku zahájil činnost vzdělávací odbor a přednášky se týkaly různých témat, např. „Tyrš a my“, další přednáška byla o IV. všesokolském sletu v Praze, o historii Českých bratří nebo o králi Jiříku z Poděbrad, o písni „Kde domov můj“. Přednášky byly velmi oblíbené a hojně navštěvované. První vystoupení, na kterém vystoupil ženský odbor, bylo okrskové cvičení v Kolovči a mělo velký úspěch. Celkem se cvičení z domažlické jednoty účastnilo 41 mužů, 28 žen a 13 dorostenců. Župní slet byl tento rok uspořádán v Domažlicích. Ještě před zahájením sletu se konal kulturní večer, na kterém vystoupil Pěvecký sbor Sokola Plzeň, hudební skladatel Suda, houslový virtuóz Kinzl, domažlický pěvecký sbor Čerchovan a městští umělci. Druhý den už se konal slet, účastnilo se ho přes 400 mužů, 48 žen a 177 dorostenců a žáků. Program cvičení probíhal podle vzoru všesokolského sletu, ale bohužel ho narušil vytrvalý déšť. Největší obdiv získalo družstvo žen, které bylo zastoupeno 30 ženami.

Během října byly zahájeny podzimní vzdělávací přednášky. Témata byla různá, např. o životě K. H. Borovského, o bitvě Bělohorské, o životě Jindřicha Fügnera, Staré knihy české nebo zdravotnická přednáška.

Do cvičení se v roce 1903 přihlásilo 95 žákyň z obecné a měšťanské školy. Po dohodě se rozdělily do dvou oddílů podle věku na dorostenky a žákyně. V březnu už tak v tělocvičně cvičí muži, dorost, žáci, ženy, dorostenky a žákyně.

Během června se vystavělo hřiště u dívčí školy, na kterém se 21. června konalo veřejné cvičení a kde se poprvé představily žákyně s hrami a prostným. Následovali je žáci a dorostenci s tyčemi, žáci s hrami, dorostenci na hrazdě a koni, ženy s kužely, na bradlech a stolech a na závěr cvičení s praporky. Muži předvedli prostná cvičení na župní slet, na

⁶⁸ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1901-1906, 11.050

který odjeli 28. června do Plzně. Na sletu se vyznamenalo především družstvo žen, které sklídilo pochvalu i od náčelníka ČOS za nejskvělejší ukázkou z celého sletu. V polovině září v tělocvičně cvičí 38 mužů, 46 žen, 27 dorostenců, 136 žáků a 252 žákyně. Domažlická jednota je i jedinou jednotou v kraji, která má žákyně.⁶⁹

Na konci května roku 1904 se domažličtí Sokolové účastnili slavnosti KČT na Čerchově, kde byl položen základní kámen ke Kurzově věži. Během června se konalo několik vycházek, např. k jeskyni Salka nebo do Kouta, kde se snažili podpořit činnost tamní jednoty. V tomto roce se pořádal slet ve slovinské Lublani, kterého se účastnil z domažlické jednoty pouze Kuneš na vlastní náklady. Veřejné cvičení v Domažlicích se konalo 26. června a zúčastnilo se ho 37 mužů v krojích, 58 žáků, 10 dorostenců a 69 žákyně, ženy tentokrát necvičili, pouze vedli žákyně. Na schůzi si náčelnice žen stěžuje, že prvotní nadšení z žen vyprchalo a odmítají cvičit na veřejnosti. Na začátku července se konalo v Domažlicích několik slavností, např. národní slavnosti Ústřední matice školské nebo tradiční Husovy slavnosti.

Jednota v roce 1905 celkem čítá 225 členů a ve fondu na stavbu sokolovny je přes 16 tisíc korun. Jednalo se opět o přestupu k župě šumavské, ale návrh byl opět odmítnut a jednota setrvává v župě plzeňské. Starostou byl opět zvolen Max Duffek. I v tomto roce se konaly přednášky, zábavy a výlety na zlepšení vztahů mezi členy v jednotě, např. masopustní zábava konaná 25. února, přednáška o učiteli národů J.A.Komenském, okrskový výlet do Chudenic, pochod na Českou Kubici, výlet jednoty na Hrádek nebo do Trhanova.

Pokračovalo se i ve veřejných cvičeních. Toho roku se konalo v Domažlicích. Konal se i okrskový slet v Merklíně či župní slet v Nýřanech. Župním sletem v červenci skončilo pro tento rok veřejné vystupování cvičenců. Do konce roku se konalo ještě několik výletů např. na Čerchov spolu s plzeňskými sokoly, nebo přednášek např. O našich smyslech, a společenských akcí.

I v roce 1906 se jednota potýkala s nedostatkem financí a tak se snaží, ač nerada, omezit výjezdy členů na cvičení, slety a ostatní akce. Kdo mohl, náklady si platil sám, to však nemohli všichni. I tak se župního sletu v Plzenci účastnilo 23 mužů, 13 žen, 12 dorostenců a 8 žáků. Ženy předvedly cvičení se světelnými kužely, za což jim bylo zasláno čestné uznání od předsednictva župy. Úspěchu se dočkal Emanuel Kuneš, který byl za své výsledky zařazen do vzorového družstva, které reprezentovalo český Sokol na

⁶⁹ Archiv Sokola Domažlice, Kniha jednatelská 1901-1906, 11.050

sjezdu slovanských sportovců v Záhřebu. Z listopadové župní schůze přivezl Weber rozhodnutí, že domažlická jednota byla přeřazena k župě šumavské. To se domažlické jednotě nelíbilo a ihned zaslala dopis se zamítnutím.

Roku 1907 se konal V. všesokolský slet v Praze. Ve všech jednotách se proto pilně nacvičovaly společné skladby a jinak tomu nebylo ani v domažlické jednotě. Napilno měl ale také zábavní výbor, který musel shromáždit dostatek financí, aby jednota na slet mohla jet. V tom výboru pomohl ženský odbor, který uspořádal ještě v roce 1906 zástěrkovou zábavu a výtěžek putoval právě cestovnímu fondu pro slet v Praze.⁷⁰

Tradiční šibřinky se konaly 9. února, tentokrát měly téma „Pod slovanskou taktovkou“. O půlnoční scéně předvedly ženy taneční reje v národních krojích. Během června se ještě konal Sokolský den v Domažlicích a župní slet v Plzni. Na obou akcích se předváděla hromadná cvičení připravená pro slet v Praze, který začal 28. června a trval do 1. července. Mimo Čechů na něm závodili i Rusové, Slovinci, Chorvati, Francouzi a Američané. Domažlická jednota se zde neztratila, mezi 176 závodními družstvy nižšího stupně vybojovala 2. místo. Na Letné najednou vystoupilo přes 2000 žen a přes 8000 mužů. V průvodu, který prošel městem, bylo přes 12 tisíc Sokolů v krojích. Poprvé zde také cvičila mládež v takzvaných předšletových nedělích.⁷¹

Rok 1908 byl klidnější než rok předchozí. Tento rok měla domažlická jednota oslavit 40. výročí od založení. V plánovaném termínu ovšem jednotě město nepůjčilo Střelnici, a tak se oslavy nazvané "Sokolský den" konaly až o rok později 15. 8. 1909. Během roku 1908 se župa rozdělila na 5 okrsků oproti 3 předchozím. Domažlická jednota stále usilovala o stavbu vlastní tělocvičny a tak v roce 1908 začala probíhat jednání o pozemcích s městem. Ty městu v závěti daroval Petr Hana, dlouholetý starosta města a Sokola. Na stavbu tělocvičny ale stále nebyl dostatek financí.

Po dlouhých 16 letech skončil ve funkci starosty domažlického Sokola v roce 1909 Max Duffek. O jednotu ale neztratil zájem a i nadále se jí věnoval. Za všechnu práci, kterou pro jednotu odvedl, se stal Max Duffek jejím čestným členem. Novým starostou se stal Jan Fastr.

Oslavy 40. výročí od založení domažlické jednoty se konaly 15.8. Večer před začátkem konání oslav se konala slavnostní valná hromada, na které byla přečtena výroční zpráva. Podle ní čítala jednota ke dni 15. srpna 1909 celkem 278 členů, z toho 155

⁷⁰ Posel od Čerchova, r. 35, 17. 11. 1906, č. 46

⁷¹ WAIC, Marek. Byli jsme a budem

činných, 58 přispívajících, 16 zakládajících a 1 čestného. V ženském odboru bylo 48 členek. Ve funkci starosty jednoty se od počátku vystřídal již 11 mužů, např. první starosta jednoty Petr Jakubše, pozdější starosta města Petr Hana, učitel tělocviku na gymnáziu Martin Maerz, Max Duffek nebo Jan Fastr.⁷² Ráno domažličtí přivítali na oslavách hosty z Plzně, Staňkova, Merklína, Klatov, Nové Kdyně a Kouta. Městem prošel průvod v krojích, u radnice byli Sokolové přivítáni zástupci města a pokračovali na Střelnici, kde proběhlo veřejné cvičení. Cvičili muži, ženy, dorost, žáci i žákyně. Domažličtí muži předvedli vlastní cvičení s kopím a s tyčemi. Ženy představily cvičení s obroučky, kužely a cvičení na náradí. Žákyně se předvedly ve cvičení s tyčemi a praporky.⁷³ Veřejné cvičení bylo župním náčelníkem Tábořkem označeno za nejzdařilejší v letošním roce.⁷⁴ Na konci roku bylo schváleno založení lyžařského odboru, do kterého se hlásí 10 členů a po dlouhých jednáních byl vyměřen a předán pozemek na stavbu Sokolovny. Byl vypracován náčrt budovy i plán budoucího parku, který bude k Sokolovně přiléhat.⁷⁵

Rok 1910 přinesl změnu stanov. Hlavní změna se týkala zřizování poboček v okolí Domažlic. První pobočkou domažlické jednoty byla pobočka v Postřekově.⁷⁶ Později se tato pobočka stala samostatnou jednotou. Tento rok se ukončila jednání o darování pozemku Petra Hany Sokolu pro vystavení sokolovny a přilehlého hřiště. O 3 roky později darovalo město navíc Sokolu „Užitkové právo na věčné časy“ na další část pozemku na zvětšení hřiště.⁷⁷

Roky 1911 a 1912 byly roky příprav na VI. všesokolský slet konaný 27. 6. - 4. 7. 1912. Pořádal se sokolský věneček nebo předsletové dni. Výnosy z těchto akcí byly věnovány cestovnímu fondu na účast domažlických sokolů na všesokolském sletu, kterého se nakonec díky podpoře účastnilo 42 domažlických sokolů.⁷⁸

Téhož roku přibyl mezi členy druhý čestný člen. Stal se jím básník Jaroslav Vrchlický, který v Domažlicích pobýval a 9. 9. 1912 i zemřel. Diplomu čestného člena si proto užil necelý půlrok.

Roku 1913 byl proveden další krok ke stavbě sokolovny a to ten, že byl ustanoven stavební výbor Sokola. Ten na ustavující schůzi potvrdil, že již není nadále možné

⁷² Posel od Čerchova, r. 38, 21. 8. 1909, č. 34

⁷³ Posel od Čerchova, r. 38, 14. 8. 1909, č. 33

⁷⁴ Archiv Sokola Domažlice, Kniha protokolů 1909-1913, 11. 052

⁷⁵ Archiv Sokola Domažlice, Kniha protokolů 1909-1913, 11. 052

⁷⁶ Tamtéž

⁷⁷ Archiv Sokola Domažlice, Kniha protokolů 1909-1913, 11. 052

⁷⁸ Posel od Čerchova, r. 41, 20. 1. 1912, č. 4 a Posel od Čerchova, r. 41, 11. 5. 1912, č. 20

používat dosavadní tělocvičnu jak pro kulturní události, tak ani pro cvičení. Byla proto vypsána soutěž na získání plánů stavby, které měli posoudit techničtí znalci.⁷⁹ Sen postavit vlastní tělocvičnu trval dlouhých 20 let. Bohužel, byl přerušen začátkem 1. světové války. Ze strachu z Rakouské vlády dal Sokol všechny peníze na stavbu sokolovny do úschovy městu. Ty město po skončení války Sokolu vrátilo v plné výši a přidalo i něco málo navrch.⁸⁰

Na začátku 1. světové války v roce 1914 bylo mnoho mužských členů Sokola odvedeno na frontu a činnosti jednot tedy závisely na ženách a na starších členech. Mnohé sokolovny se v té době staly útočištěm raněných vojáků. Zde se o ně staraly obětavé ženy ze Sokola. Přeměna sokoloven v lazarety byla jednou ze dvou charitativních činností Sokola, které během 1. světové války uskutečnily. Další charitativní činností bylo zřízení pomocných sborů. Ty se měly postarat o rodiny branců a zajišťovat pro ně finanční pomoc.⁸¹ Charitativní činnosti se od začátku války věnoval i domažlický Sokol. Daroval např. peníze ze své spolkové pokladny ve prospěch Červeného kříže, organizoval finanční sbírky pro raněné, nemocné či osiřelé a podporoval nouzové práce, které se snažily čelit nezaměstnanosti v době války.⁸² Během trvání války domažlická jednota stejně jako všechny ostatní jednoty omezila pravidelná cvičení, avšak její činnost nezanikla, spíše naopak. Snažila se pomáhat těm, kteří to potřebovali.

6.3 Činnost Sokola v meziválečném období 1918-1938

Po skončení 1. světové války v roce 1918 se do jednot vrací stálí členové, kteří byli odvedeni na frontu. Kromě nich ale do Sokola přicházejí i členové noví a tak po pětiletém těžkém období přichází doba, kdy je v Sokolovnách opět živo. Nejinak tomu bylo i v domažlické jednotě, která čítala v roce 1919 565 členů. Během roku uspořádal Sokol několik oslav např. 6. července tradiční Husovy slavnosti nebo 28. října první výročí samostatného Československa. Domažlická jednota byla v roce 1919 členem spolku Domažlických rodáků v Praze, odboru Ústřední matice školské, odboru Klubu českých turistů, odboru Československé jednoty v Domažlicích, spolku Komenského ve Vídni, spolku pro postavení Žižkova pomníku v Praze a spolku pro postavení českého domu ve Vídni.⁸³

⁷⁹ Posel od Čerchova, r. 43, 21. 2. 1914, č. 8

⁸⁰ Slavnostní list TJ Sokol Domažlice k otevření sokolovny dne 24. 5. 1936

⁸¹ Kol., Sto deset let Sokola 1862-1972. Olympia Praha, 1973

⁸² Archiv Sokola Domažlice, Kniha zápisů 1913-1921

⁸³ Archiv Sokola Domažlice – Výroční zpráva sokola domažlického za rok 1919

Cvičení mužů, žen i dětí stále probíhalo v tělocvičně chlapecké školy. Od roku 1919 se však Sokol musel s hodinami uskomnit a část jich přenechat Dělnické tělovýchovné jednotě, která se začala v Domažlicích rozrůstat.⁸⁴ Ženský odbor se však v tomto roce dočkal nemalých změn. Česká obec sokolská rozhodla o rovnoprávnosti žen v Sokole. V domažlické jednotě po tomto rozhodnutí zasedaly ženy v zábavním a správním odboru a v komisi pro přijímání členů.⁸⁵

I tento rok se konalo mnoho přednášek, divadelních představení, zábavních večerů a několik veřejných cvičení ať už přímo v Domažlicích nebo v okolních obcích.

Stavební odbor se od počátku roku 1919 snažil navázat na situaci ohledně stavby sokolovny z předválečného období. Kontaktoval stavitele Stolejdu z Brna, jehož návrh sokolovny byl v roce 1914 uznán za vhodný. Vypracování rozpočtu ale přineslo zklamání. Rozpočet vyzněl na 1 milion 200 tisíc korun, stavební odbor měl ovšem k dispozici pouhých 84 tisíc korun. Proto Max Duffek přednesl svůj návrh o prodeji hotelu Černý kůň, který vlastnil. Nabídl jej Sokolu za 240 tisíc korun. Z této částky by navíc daroval na stavbu sokolovny 10 tisíc korun. Za účelem rozhodnutí byla svolána mimořádná valná hromada, které se účastnil rekordní počet členů, přes 200.⁸⁶ Hotel byl po jednotném hlasování odkoupen a postupně přestaven na Sokolský dům. Tím byla jednotě umožněna veškerá sokolská činnost ve vlastním objektu. I když se jednota dosti zadlužila, půjčky byly po většinou bezúročné od členů Sokola, či se jednalo o finanční dary. Vydělával také samostatný Sokolský dům. Pořádaly se zde tělocvičné večery, koncerty, divadelní představení, přednášky, členské večery, výstavy, taneční večery, veřejná vystoupení a veškeré výnosy z akcí sloužily k úhradě dluhu. Součástí Sokolského domu se stal také biograf, jehož provozování převzal Sokol od Klubu českých turistů a loutkové divadlo, které pořídil stavební odbor.⁸⁷

Na počátku roku 1920 obdržela domažlická jednota od ČOS povolání k VII. všesokolskému sletu do Prahy. Proto jednota začala vydělané peníze ukládat do cestovního fondu a od členů vybírat příspěvek, aby se sletu mohlo účastnit co nejvíce zástupců z jednoty. Jednota se na slet pilně připravovala a chtěla vybrat jen ty nejlepší a nejpoctivější členy. Proto byla zavedena docházka. Pokud se někdo nemohl zúčastnit cvičení, musel se písemně omluvit. Kdo tak neučinil a jednou se nezúčastnil, projednal

⁸⁴ Kol., Sto let tělovýchovy a sportu v Domažlicích 1868-1968, Domažlice 1968

⁸⁵ Archiv Sokola Domažlice, Výroční zpráva Sokola domažlického za rok 1919

⁸⁶ Archiv Sokola Domažlice – Výroční zpráva Sokola domažlického za rok 1919

⁸⁷ Slavnostní list TJ Sokol Domažlice k otevření sokolovny dne 24. 5. 1936

jeho osobu cvičitelský sbor, kdo tak neučinil třikrát, byl mu udělen zákaz cvičení do konání sletu.⁸⁸

Slet byl prvním hromadným vystoupením v nové republice. Konal se v červnu roku 1920 a byl rozložen do více než tří týdnů. Hlavním účelem tohoto sletu bylo dokázat, že i přes veškeré krize a nepokoje je Sokol „*ostrovem klidu a pořádku*“. Na letenské pláni se vystřídalo přes 51 tisíc cvičících. Přijeli i hosté ze zahraničních jednot. Výtěžek ze sletu byl použit na vybudování Tyršova domu v Praze. Za domažlickou jednotu se sletu v Praze zúčastnilo celkem 252 Sokolů.⁸⁹

Po 50 letech jednota domažlická opouští župu Plzeňskou a je Českou obcí sokolskou přeřazena k župě Šumavské. Důvodem přeřazení byl úkol povznést činnost Šumavské župy. Tomuto přeřazení se domažlická jednota bránila dlouhá léta, již od roku 1899, ale nakonec podlehla a k Šumavské župě přestoupila.⁹⁰ Župa byla rozdělena do pěti okrsků: I. Domažlický, II. Janovický, III. Klatovský, IV. Přeštický a V. Sušický. Domažlický okrsek čítal 9 jednot a 10 poboček s celkem 1922 členy.⁹¹

Po dlouhých dvanácti letech rezignuje v roce 1921 na funkci starosty jednoty Jan Fastr. Ve funkci ho nahradil Jan Křištof, který byl zvolen účastníky valné hromady. Počet členů domažlické jednoty se za poslední tři roky téměř zdvojnásobil, v roce 1921 čítal 635 členů, po přičtení členů z odboček v Milavčích, Chrastavicích a Kanicích čítá jednota celkem 776 členů. Součástí jednoty byl trubačský, jízdní či branný odbor. Z důvodu vysokého počtu členů bylo zavedené pravidlo pro nové členy do 30 let, kteří jsou povinni navštěvovat cvičení v tělocvičně, absolvovat sokolskou školu a složit zkoušku z dějin Sokolských a sokolský slib. V tomto roce byla také dostavena a otevřena první sokolovna v okolí. Byla to sokolovna ve Staňkově. Domažlická jednota na svoji sokolovnu stále ještě čeká a shání peníze. Ty jí vydělával v tomto roce přestavěný Sokolský dům. Rok 1921 byl plný událostí a akcí. Jednota se účastnila např. okrskového sletu v Koutě, zájezdu Č. O. S. na Slovensko, veřejného cvičení v Trhanově, župního sletu v Klatovech či několika veřejných cvičení v okolí.⁹²

Rok 1922 byl rokem 100. výročí narození jednoho ze zakladatelů Sokola Jindřicha Fügnera a rokem 60. výročí založení Jednoty Pražské. V Domažlicích se tento rok začalo pilně pracovat na postavení letního cvičiště na darovaném pozemku. Všichni členové

⁸⁸ Archiv Sokola Domažlice – Kniha zápisů 1913-1921

⁸⁹ Kol., Sto deset let Sokola 1862-1972. Olympia Praha, 1973

⁹⁰ Archiv Sokola Domažlice – Kniha zápisů 1913-1921

⁹¹ Kol., Sto let tělovýchovy a sportu v Domažlicích 1868-1968, Domažlice 1968

⁹² Archiv Sokola Domažlice; Kniha zápisů 1921-1923, archivní č. 11.053

museli povinně odpracovat 60 hodin na vznikajícím cvičišti, ženy do 40 let vykonaly službu v rozsahu 15 hodin, věnovaly se však pouze výzdobným pracím. O rok později na už skoro dodělaném letním cvičišti konal župní slet, kterého se zúčastnila většina jednot Šumavské župy.⁹³ Velká slavnost se uskutečnila 2. května 1923, kdy Domažlice navštívil první prezident Československé republiky, Tomáš Garrigue Masaryk. Na nádraží ho vítaly stovky obyvatel, členů spolků, žáků a fanfáry z opery Libuše hrál trubačský odbor Sokola.⁹⁴

Definitivně bylo cvičiště, nazvané Sokoliště, spolu s částečně vybudovaným zázemím dokončeno v roce 1924 a v letních měsících bylo více než hojně navštěvováno.⁹⁵ Konaly se zde od té doby všechna veřejná vystoupení, okrskové slety, župní slety a mnoho dalších akcí.⁹⁶

Největší událostí Sokolstva bylo otevření Tyršova domu, které se konalo 23. – 24. května 1925 v Praze. Tzv. Michnův palác, který vedení Sokola odkoupilo od pražské obce, byl přestavěn a byla v něm umístěna administrace ČOS, restaurace, nakladatelství a sokolské muzeum. Nově byla vystavena tělocvična, bazén a zázemí pro posluchače vzdělávacích a cvičitelských škol.⁹⁷ Slavnostního otevření se z domažlické jednoty účastnilo 31 členů, z toho 14 bylo v krojích v krojích.⁹⁸

Největší slavností v roce 1926 byl bezpochyby VIII. všesokolský slet v Praze. Všechny jednoty se na vystoupení připravovali dlouhé měsíce, nejinak tomu bylo i v jednotě domažlické. Nacvičovalo se již předešlý rok, ale hlavní akce propukla 30. května, kdy bylo uspořádáno veřejné cvičení, které bylo spojené s rozřazovacími závody a župním sletem.⁹⁹

Slet se konal ve dnech 26. 6. – 6. 7. 1926. Poprvé se konal na nově upravené ploše na Strahově, kde bylo vybudováno cvičiště určené pouze k tělovýchovným účelům. Celkem na sletu cvičilo přes 24 tisíc mužů, přes 17 tisíc žen, přes 30 tisíc dorostenců a dorostenek a přes 12 tisíc žáků a žákyň. Slavnosti navštívilo kolem 700 tisíc návštěvníků v čele s prezidentem republiky T. G. Masarykem.¹⁰⁰

⁹³ Archiv Sokola Domažlice; Kniha zápisů 1921-1923, archivní č. 11.053

⁹⁴ http://domazlicky.denik.cz/zpravy_region/prvni-prezidentska-navsteva-chodove-od-srdce-slibovali-masarykovi-oddanost-20130.html

⁹⁵ Kol., Sto let tělovýchovy a sportu v Domažlicích 1868-1968, Domažlice 1968

⁹⁶ Archiv Sokola Domažlického, č. 12070, Výroční zpráva TJ Sokol Domažlice za správní rok 1924

⁹⁷ WAIC, Marek. Byli jsme a budem

⁹⁸ Archiv Sokola Domažlického, č. 9348, Výroční zpráva TJ Sokol Domažlice za správní rok 1925

⁹⁹ Archiv Sokola Domažlického, číslo 9340, Výroční zpráva TJ Sokol Domažlice za správní rok 1926

¹⁰⁰ WAIC, Marek. Byli jsme a budem

Domažlickou jednotu na cvičení reprezentovalo 38 dorostenců, 42 mužů, 41 žen a 47 dorostenek, slavnostního průvodu se účastnilo 96 krojovaných Chodů, 38 členů trubačského oddílu a 16 členů jízdního oddílu. Všesokolského sletu se nezúčastnil Max Duffek, dlouholetý člen a starosta Max Duffek, který 3. dubna 1926 zemřel.¹⁰¹

Rok 1928 byl pro jednotu dvojnásobně důležitý, oslavovalo se 10. výročí československé samostatnosti a 60. výročí založení domažlické jednoty. Tyto dvě důležité události se slavily ve městě po několik neděl během celého roku. Byla to různá tělocvičná cvičení, závody, taneční akademie a mnoho dalších akcí a výletů. Hlavní akcí byla župní pouť na Hrádek, kde byla rozvinuta nová vlajka jednoty v chodském motivu. Účast jednot ze šumavské župy ovšem byla velmi malá, z čehož byli představitelé domažlické jednoty velmi smutní, ale nenechali se tím odradit a stále se snažili sokolské myšlenky ve městě šířit a nepolevovat. Oslava výročí samostatné československé republiky proběhla 28. října na domažlickém náměstí, kde proběhla přehlídka vojska a všech krojovaných a uniformovaných korporací. Této oslavě předcházelo 21. října připnutí stuh darovaných jednotou na historický prapor 6. hraničářského praporu Sibiřských úderníků. Starosta jednoty Křištof tímto vzpomněl na všechny sokolské průkopníky legií.¹⁰²

V roce 1929 přibyl k již fungujícím odborům odbor lyžařský, který byl při jednotě ustaven 18. prosince. V roce 1906 již tento odbor fungoval, nicméně pro malý zájem byla jeho činnost pozastavena a obnoven byl až tento rok. Roku 1929 se osamostatnila dřívější pobočka jednoty, Blížejev, a stala se samostatnou jednotou, avšak stále byla v blízkém spojení s domažlickou. Pobočkami i nadále zůstali Chrastavice, Milavče, Draženov a Újezd.¹⁰³

Rok 1930 přinesl domažlické jednotě menší změnu na Sokolišti. Lyžařský odbor zde vybudoval dva tenisové kurty, které využíval přes léto. I nadále probíhala jednání o stavbě Sokolovny. Na počest zakladatelů Sokola Tyrše a Fügnera byly po nich pojmenované ulice přiléhající k areálu Sokoliště, tedy Fügnerova a Tyršova ulice. Celkový počet členstva jednoty i s pobočkami v okolí čítal na konci roku 713 členů, avšak velký počet členů bylo neaktivními.¹⁰⁴

Jednota se proto ze všech sil snažila, aby se z neaktivních členů stali členové aktivní a aby v co největší míře podporovali sokolskou myšlenku. Činnost jednoty byla

¹⁰¹ Archiv Sokola Domažlického, č. 9340, Výroční zpráva TJ Sokol Domažlice za správní rok 1926

¹⁰² Archiv Sokola Domažlického, č. 9346, Výroční zpráva TJ Sokol v Domažlicích za správní rok 1928

¹⁰³ Archiv Sokola Domažlického, Výroční zpráva TJ Sokol v Domažlicích za správní rok 1929

¹⁰⁴ Archiv Sokola Domažlického, č. 9342 Výroční zpráva TJ Sokol v Domažlicích za správní rok 1930

proto v letních měsících od roku 1931 rozšířena o různé hry a lehkou atletiku. To se provádělo na Sokolišti, které bylo doplněno o osvětlení a sprchy. Čilý ruch proto na cvičišti mohl panovat až do pozdních nočních hodin. První veřejné vystoupení v roce bylo dne 24. května. Tento den byla také odhalena pamětní deska Maxe Duffka, dlouholetého starosty a člena Sokola. Této akce se zúčastnila i hojná výprava jednoty Pražského Sokola.¹⁰⁵

Na oplátku přivítal Pražský Sokol domažlickou jednotu v Praze při příležitosti IX. všesokolského sletu v Praze. Tento slet byl věnován 70. výročí vzniku Sokola a 100. výročí narození Miroslava Tyrše. Na Strahov se sjelo přes 188 tisíc cvičících členů a na milión diváků. Domažlickou jednotu na sletu reprezentovalo na 50 mužů, na 30 žen a 47 dorostenců a dorostenek. V Domažlicích se po vydařeném sletu pokračovalo s Tyršovými oslavami. 17. září se konala akademie a 18. září Tyršovy národní hry. Na akademii se spoluúčinkoval mužský sbor Čerchovan, orchestr 6. hraničářského praporu „Sibiřských úderníků“, DTJ i žactvo gymnázia. Národní hry se pořádaly na Sokolišti a kromě Sokola se jich účastnili i posádky, DTJ, Národní garda 7 měst Domažlice, sportovní kluby Sněhaři a Šumava.¹⁰⁶

Konec ledna 1933 byl ve znamení nové vlády v Německu, které se ujal Hitler. Československo cítilo ohrožení samostatnosti a tak se stala sokolská hesla o obraně vlasti ještě více důležitá než v dřívějších dobách. Od roku 1934 byla zavedena vojenská pořadová cvičení, která byla součástí tělovýchovy.¹⁰⁷

Díky koupi Sokolského domu v roce 1919 se jednota dosti zadlužila. Sokolský dům však díky biografu, restauraci, hotelu a 2 obchodů dobře vynášel a tak se v letech 1933-1934 mohlo začít pomýšlet na největší cíl domažlické jednoty, na stavbu vlastní sokolovny.¹⁰⁸ Nejprve se dokoupily pozemky v okolí sokoliště, poté byla vypsána soutěž na plán sokolovny. Celkem došlo 39 návrhů, ze kterých členové vybrali jeden finální, a ten byl veřejnosti poprvé představen o silvestrovské zábavě na konci roku 1934.

Rok 1935 byl rokem dvou zásadních událostí. Jednak to byl župní slet, jehož pořádání připadlo tento rok Domažlicím, jednak to bylo položení základního kamene k sokolovně. Župní slet se konal 6. a 7. července a právě 7. července dopoledne byl položen základní kámen. Po úspěšném sletu už nic nebránilo tomu, aby se na stavbě

¹⁰⁵ Archiv Sokola Domažlického, č. 9343, Výroční zpráva TJ Sokol v Domažlicích za správní rok 1931

¹⁰⁶ Archiv Sokola Domažlického, Výroční zpráva TJ Sokol Domažlice za správní rok 1932

¹⁰⁷ Kolektiv autorů, Sto deset let Sokola 1862-1972. Olympia Praha, 1973

¹⁰⁸ Domažlický deník, Domažlice, ročník 5, č. 281, str. 16

sokolovny mohlo pracovat v plné síle. Byla zavedena pracovní povinnost na každého člena jednoty, muži odpracovávali 55 hodin, ženy 20 hodin. Stavba byla na svoji dobu velmi moderní. Byla postavena z ocelové kostry, do které se vyzdívali termobetonové stěny. Tento způsob stavby byl velmi rychlý a tak byla sokolovna do zimy pod střechou. Celkem členové a hosté odpracovali na sokolovně více než 17 tisíc hodin. Sokolovna byla slavnostně otevřena dne 1. června 1936. Slavnostního aktu se účastnili zástupci okresního úřadu, okresního výboru a města, delegace vojenské posádky, hasičské župy Chodské, jednoty Československé obce legionářské, DTJ, Národní gardy, žactvo gymnázia, pěvecký spolek Čerchovan a mnoho dalších hostů a domácích občanů. Sokolovna byla postavena čistě pro tělovýchovnou činnost. V původních plánech z roku 1914 bylo počítáno i se sálem pro kulturní akce, ale po zakoupení a přestavení Sokolského domu se společenské akce konají v tomto domě a sokolovna slouží čistě pro tělovýchovu v sokolském duchu.¹⁰⁹ Po otevření sokolovny v ní nastal čilý ruch a jednota v roce 1936 čítala 1070 členů.

Po otevření sokolovny neměli členové stavebního odboru chvilku klidu a hned v létě roku 1937 byl otevřen sokolský srub v lesích na Babyloně. Ten měl sloužit pro táboření dětí o letních prázdninách. Srubu si ale sokolstvo moc neužilo, neboť se v roce 1939 ocitl ve Velkoněmecké říši.¹¹⁰

6.4 Činnost Sokola v letech 1938-1988

Situace v Československu se od roku 1936 stávala těžší a těžší. Roky 1936, 1937 a 1938 se stávaly dobou boje za obranu Československé republiky. V březnu 1938 bylo Hitlerem připojeno k Velkoněmecké říši Rakousko a na řadě bylo Československo, což národ nechtěl dopustit. V této vypjaté atmosféře se připravoval X. všesokolský slet, který se uskutečnil během května, června a července. Hlavní sletové dny byly 3. – 6. července. Těch se zúčastnilo přes 73 tisíc mužů a žen v krojích a cvičení shlédlo na dva a půl milionu lidí. Tento slet se stal obrovskou demonstrací odhodlání všech Čechů bránit se nacistické agresi. Nicméně v září roku 1938 podepsali představitelé velmocí dohodu o podstoupení pohraničních území českých zemí Německu¹¹¹ a tak se i část Chodska ocitla pod nadvládou Německa.

Do roku 1939 vstoupila domažlická jednota s novým starostou. Místo Křištofa, který vykonával funkci dlouhých 19 let, se funkce ujal JUDr. Čech. Poslední valná hromada se

¹⁰⁹ Slavnostní list TJ Sokol v Domažlicích k otevření sokolovny dne 24. května 1936

¹¹⁰ Kol., Sto let tělovýchovy a sportu v Domažlicích 1868-1968, Domažlice 1968

¹¹¹ WAIC, Marek. Byli jsme a budem

uskutečnila 28. února 1941 a poslední sportovní akci celé jednoty byl přespolní běh I. okrsku Šumavské župy konaný 30. března.¹¹²

Již 12. dubna byla činnost Sokola zastavena a zastupujícím říšským protektorem, Reinhardem Heydrichem bylo vyhlášeno stanné právo a rozpoutána krvavá agrese proti českému odboji. Na podzim při akci Sokol bylo zadrženo více než 900 sokolů, kteří byli zatčeni a přes Malou pevnost v Terezíně převezeni do vyhlazovacího tábora v Osvětimi. Celkově nacistická perzekuce postihla přes 12 tisíc Sokolů.¹¹³ Domažlické jednoty se řádění nacistů také dotklo. V koncentračních táborech byli vězněni a zemřeli Ota Bartošek, Jaroslav Vondra, Václav Waldheger, Ladislav Vojtěch, Jaroslav Rybařík a mnoho dalších.¹¹⁴

Legální činnosti Sokola byla znovu zahájena v květnu 1945 po osvobození Československa. Domažlice osvobodila americká armáda, jejíž velitelství se na nějaký čas usadilo v domažlické sokolovně, která byla zdevastovaná od německých vojsk. Provedli zde nejnnutnější opravy, osadili koše na košíkovou a tuto hru naučili domažlické dorostence. Po amerických vojácích zůstalo v sokolovně i piáno značky Steinway & sons, které odborníci nazývaly Mercedesem mezi piány. Toto piáno zůstalo v Sokolovně dodnes.¹¹⁵ V Domažlicích i v celé zemi tak po osvobození mohl znovu nastat čilý sokolský ruch jak v tělocvičnách, tak i v sokolských domech, kde se hrála divadla, a pořádaly různé kulturní akce.

Na rok 1948 byl naplánován XI. všesokolský slet, kterého se účastnilo přes 118 tisíc cvičenců a ve slavnostním průvodu šlo na 80 tisíc krojovaných členů Sokola. Domažlice v Praze zastupovalo 82 žáků, 102 členů dorostu, 52 mužů a 120 žen.¹¹⁶ Už krátce po sletu však bylo jasné, že se nad Sokolem opět stahují mračna. Od února již komunistický režim prosazoval sjednocení tělovýchovy. Na konci roku 1952 bylo rozhodnuto o osudu Sokola. Bylo mu ponecháno pouze organizování sportu na vesnicích a menších městech, kde nebyly jednoty odborářské tělovýchovy.¹¹⁷ Tím Sokol přestal v Čechách existovat. Stále ale fungovaly jednoty v zahraničí, díky kterým se činnost Sokola nezastavila úplně.

¹¹² Kol., Sto let tělovýchovy a sportu v Domažlicích 1868-1968, Domažlice 1968

¹¹³ Kolektiv autorů, Sto deset let Sokola 1862-1972. Olympia Praha, 1973

¹¹⁴ Kol., Sto let tělovýchovy a sportu v Domažlicích 1868-1968, Domažlice 1968

¹¹⁵ http://domazlicky.denik.cz/zpravy_region/domazlicti-sokolove-od-valky-schranuji-darek-od-osvoboditelu-20120313.html

¹¹⁶ Kol., Sto let tělovýchovy a sportu v Domažlicích 1868-1968, Domažlice 1968

¹¹⁷ WAIC, Marek. Byli jsme a budem

6.5 Činnost Sokola po roce 1989

Psal se listopad roku 1989, když skončila komunistická totalita. Pomalu se začal probouzet společenský život, začaly se obnovovat spolky a organizace, které byly totalitním režimem násilně zrušené. Jedním z prvních obnovených byl i Sokol. Po listopadové revoluci se ustavil vrcholný orgán Sokola ČOS, který vyzýval všechny původní členy k obnovení jednot.¹¹⁸

Započala se také jednání o navrácení majetku původním majitelům, kterým byl v roce 1948 zabaven. Tělovýchovná jednota Sokol Domažlice vlastnila před rokem 1948 Sokolský dům na náměstí, sokoliště s tenisovými kurty, sokolovnu, sokolský srub s hřištěm v lesích u Babylonu a Husovo pole pod Vavřincem. V roce 1989 však vlastnilo Sokolský dům město Domažlice, kterému jej předala odborářská Tělovýchovná jednota Jiskra Domažlice, která vznikla v Domažlicích v roce 1953 po reorganizaci tělovýchovy. Zbytek majetku, který Sokol vlastnil, vlastnila po roce 1989 Jiskra Domažlice. Na letním cvičišti navíc ještě nechala vybudovat rozlehlou sportovní halu, která byla přistavěna k severní stěně sokolovny. Byla tedy zazděna okna v tělocvičně, v dámských šatnách a část oken ve schůzovně. Sokolovna navíc nebyla nijak opravována, byla v hrozném stavu, nicméně se zde cvičilo v nepřetržitém provozu. Využívaly ji všechny domažlické školy, které neměly svoji vlastní tělocvičnu. V odpoledních a večerních hodinách byla využívána sportovními oddíly Sokola. I sokolský srub v Babyloně byl majetkem Jiskry Domažlice, která ho přejmenovala na Chodskou boudu. Tento jediný objekt byl udržován a dále rozvíjen.¹¹⁹

První valná hromada po roce 1989 byla svolána na 18. října 1990, kam byly pozváni všichni bývalí členové Sokola a bylo zde hlasováno o obnově Sokola v Domažlicích. Pro obnovení Sokola byla většina z přítomných, proto se hned 1. listopadu ustavil výbor v čele s J. Mainzem. Registrace TJ Sokol Domažlice byla uskutečněna Ministerstvem vnitra České republiky 9. ledna 1991. ČOS navíc přislíbila hotovost 10 tisíc Kčs jako základ pro činnost. Začalo také jednání o navrácení majetku. Prvním z navrácených nemovitostí byl Sokolský dům, který město Domažlice Sokolu navrátilo. Ten byl ale v dezolátním stavu a bylo nutné ho opravit, na což Sokol neměl dostatek financí. Pronajímal tedy alespoň prostory, které se daly obývat.¹²⁰

¹¹⁸ WAIC, Marek. Byli jsme a budem

¹¹⁹ Archiv Sokola Domažlice, Kronika Sokola Domažlice

¹²⁰ Archiv Sokola Domažlice, Kronika Sokola Domažlice

V listopadu 1991 cvičilo celkem 32 žen a 20 dětí, muži zatím necvičili. Stav členstva je malý a proto byly vykonány náborové akce ve školkách a školách, aby se alespoň děti účastnili cvičení. Na konci roku 1992 už bylo v jednotě celkem 123 dospělých členů, 95 žen, 28 mužů, a 43 žáků, z toho 26 dívek a 17 hochů. Byla také ustavena župa Šumavská, jejíž sídlo bylo v Klatovech a místopředsedou byl starosta domažlické jednoty Mainz. Župa měla pouze 11 jednot z původních 110.

V září roku 1993 byl po dlouhých jednáních předán Sokolu pozemek, na kterém stojí srub na Babyloně, avšak budova a veškeré zázemí stále zůstalo Jiskře, neboť se nikde nenašli zápisy o tom, že areál vybuďoval a zaplatil Sokol (celý areál, i včetně budovy a přilehlého zázemí, získal Sokol do svého vlastnictví na podzim roku 1997) V roce 1994 pak byla navracena sokolovna a přilehlý areál cvičiště. Tento rok se jednota rozrostla o dva oddíly, o oddíl sportovní gymnastiky a o oddíl šachový. V roce 1995 navíc přistoupil i oddíl kulturistiky a stolního tenisu.

XII. všesokolský slet v Praze se konal v roce 1994 a za domažlickou jednotu se ho zúčastnilo 34 cvičenek.¹²¹

Oddíl kulturistiky, který přistoupil v roce 1995, se v březnu zúčastnil Mistrovství Čech ve Svitavách, kde získal 2. místo zásluhou Váchala, Hůly a Řehka. Úspěšný byl i oddíl stolního tenisu, který dlouhodobě hrál první českou ligu.

V roce 1998 byla obnovena tradice Šibřinek. Prozatím se konaly pouze dětské, později se k nim přidali i dospělí. Zábava probíhala v maskách, s hudbou, tombolou a občerstvením. Po dlouhé době byla dokončena rekonstrukce sokolovny, kde se měnilo hlavně topení, modernizace WC, dlažeb a obkladů. Sokolovnu poctil svoji návštěvou i starosta ČOS Jánoš, který prohlásil, že domažlická sokolovna je jednou z nejhezčích a nejčistších sokoloven, které kdy viděl.¹²²

Rok 1999 přinesl do Čech novou sportovní disciplínu a tou bylo zvedání kamene. Do té doby se tato disciplína konala pouze v Německu či v Rakousku. Člen domažlického oddílu kulturistiky (Josef Hůla) však na všech závodech v zahraničí stál na stupních vítězů, rozhodl se proto oddíl uspořádat první Mistrovství České republiky ve zvedání kamene na Babyloně, které se poprvé uskutečnilo 17. července a koná se každý rok.

¹²¹ Archiv Sokola Domažlice, Vlastnoruční zpráva náčelnice Tomkové

¹²² Archiv Sokola Domažlice, Kronika Sokola Domažlice

V pořadí již XIII. všesokolský slet v Praze se konal od 1. do 3. července roku 2000. Z domažlické jednoty se cvičení zúčastnilo jen družstvo nazvané „Věrná garda“, které čítalo 11 žen a 1 muže.

V roce 2014 čítala jednota celkem 277 členů. Součástí jednoty jsou oddíly: stolní tenis s 22 členy, gymnastický oddíl s 25 členy, kulturistika s 37 členy a šachy s 26 členy. V rámci Sokola funguje skupina rodičů s dětmi, která čítá 10 párů s dětmi do 2 let a 15 párů s dětmi do 6 let, dále funguje skupina seniorek čítající 13 žen, skupina žen v celkovém počtu 57 členek a skupina základní tělesné výchovy čítající 22 žákyň a 4 žáky a 46 je členů přispívajících.

7 Dvě nejvýznamnější osobnosti Sokola Domažlice

- **Petr Hana (1836-1908)**

Obr. 2 Pomník Petra Hany v Hanově parku

Petr Hana se narodil 10. června roku 1836 v Domažlicích. Jeho otcem byl měšťan a krejčí Petr Hana. Rodiče nebyli bohatí a tak syn nemohl studovat. Věnoval se tedy kupectví a při tom navštěvoval obchodní školu v Českých Budějovicích. Později si zřídil vlastní obchod na domažlickém náměstí, který se po pár letech stal jedním z nejoblíbenějších obchodů v okolí. Tím se Hana zaopatřil a mohl se tak věnovat věcem, které ho bavili. Aktivně se účastnil veřejného života ve městě, a to v Měšťanské besedě, Sokole, Hasičském spolku, v odborech Matice školské, Národní Jednotě Pošumavské, Klubu českých turistů, sadařské jednotě a mnoha dalších. V roce 1868 byl zvolen do obecního zastupitelstva, v roce 1870 se stal starostou Sokola v Domažlicích. Tuto funkci vykonával dlouhých 15 let do roku 1885. V roce 1880 byl zvolen do obchodní a živnostenské komory v Plzni a v roce 1889 se stal starostou města. Tuto funkci vykonával nepřetržitě celých 16 let. Během jeho vykonávání funkce starosty se např. v Domažlicích zestátnilo obecní gymnázium, byla vybudována povrchová kanalizace, položena dlažba na náměstí či vybudován nový hřbitov, díky němu se též vybuďovala železnice Domažlice – Tachov. Domažlickému Sokolu Petr Hana odkázal rozsáhlý pozemek, na kterém bylo později postaveno letní cvičiště i sokolovna. Bohužel v roce 1905 vážně onemocněl a byl přijat do Krčského sanatoria v Praze, kde 23. června roku 1908 zemřel. Na počest jeho památce byl 16. dubna 1933 odhalen pomník s jeho portrétem v největším parku uprostřed města a park byl podle něj také přejmenován na Hanův park.

- **Max Duffek (1856-1926)**

Obr. 3 Pamětní deska Maxe Duffeka na jeho rodném domě

Max Duffek se narodil 18. prosince 1856 v Domažlicích. Byl synem zámožného měšťana, který vlastnil tkaničkářský obchod. Studoval vyšší reálku v Plzni a v roce 1876 začal pracovat v továrně svého otce a o tři roky později se stal spolunajitelem. Po dvou letech zakoupil hotel U Černého koně, který později prodal Sokolu, který z něho vytvořil Sokolský dům. Po prodeji hotelu se mohl věnovat prospěšným věcem. Usadil se na České Kubici, kde začal vyznačovat důležité a zajímavé cesty, čímž položil základ turistických cest v okolí Domažlic. Na začátku 90. let jej kontaktoval Klub českých turistů, který se zajímal o jeho značení cest v okolí Domažlic a tak se stal v roce 1893 důvěrníkem KČT pro Domažlicko a ještě tentýž rok se stal spoluzakladatelem domažlického odboru klubu. V roce 1894 se zasloužil o stavbu dřevěné rozhledny (dnes Kurzova věž) na Čerchově. Díky němu také stojí na Hrádku u Újezda pomník Jana Sladkého Koziny a na rodném domě Boženy Němcové její pamětní deska. Max Duffek byl dlouholetým starostou Sokola Domažlice a místostarostou Sokolské župy plzeňské. Zemřel 30. března 1926 a 24. května 1931 byla odhalena jeho pamětní deska na domě, ve kterém žil.

Max Duffek se narodil 18. prosince 1856 v Domažlicích. Byl synem zámožného měšťana, který vlastnil tkaničkářský obchod. Studoval vyšší reálku v Plzni a v roce 1876 začal pracovat v továrně svého otce a o tři roky později se stal spolunajitelem. Po dvou letech zakoupil hotel U Černého koně, který

8 Diskuze

Tato práce má jeden hlavní cíl a tři vedlejší cíle. Hlavním cílem bylo podrobné zmapování historie Sokola Domažlice. Podle mého uvážení jsem cíle dosáhla, i když v některých obdobích bylo těžké najít informace o jednotě. Vedlejšími cíli bylo stručné popsání vzniku Sokola v Čechách, popsání historie města Domažlice a zmapování současnosti Sokola Domažlice.

Archivní materiály Sokola Domažlice se několikrát stěhovaly a tak i díky tomu se mnoho dokumentů ztratilo. Například se našlo jen minimum dokumentů z let 1873 až 1883. Během 2. světové války sokolovnu obsadila německá vojska a mnoho dokumentů zničila, spálila nebo odvezla, kdo ví kam. Po skončení války se Sokolové do tělocvičny sice vrátili, ale zbyly jim jen oči pro pláč. Tělocvična, okolní areál i archiv byly v zuboženém stavu. V této době se ztratila i kronika, která se psala od založení jednoty. Díky současné paní kronikářce Vaňkové však vzniká kronika nová podle zápisů z jednacích knih apod. a tak pro další generace bude již k dispozici.

Veškeré informace, které byly v bakalářské práci uvedeny, jsem čerpala především z archivu Sokola Domažlice, který mi byl díky ochotě paní kronikářky Aleně Vaňkové zpřístupněn a která mi ráda odpovídala na všechny mé otázky. Další informace byly čerpány z archivu Muzea Chodska, jehož informace mi poskytla paní archivářka Mgr. Kristýna Pinkrová a Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně. Během hledání informací jsem se nesečkala s žádným větším problémem v poskytování dokumentů a informací ohledně domažlické jednoty. V každém archivu se mne ochotně ujali a připravili podklady pro moji práci.

9 Závěry

V této bakalářské práci jsem se pokusila zmapovat dlouhou historii tělocvičné jednoty Sokol Domažlice od jejího založení až do činnosti v současnosti.

Domažlická jednota vznikla v roce 1868, tedy nedlouho po té, co byla v Praze založena úplně první jednota. Cestu neměla domažlická jednota vždy lehkou, občas se objevily nemalé problémy, se kterými si ale ve většině případu poradila. Největším problémem v domažlické jednotě byly peníze a s tím spojené vybudování vlastní tělocvičny, ve které by cvičili jen členové. Na počátku vzniku jednoty stálo několik jmen. Byl to především Jan Forejt, který jako učitel přivezl z Prahy do Domažlic myšlenku, zavést v domažlické škole tělocvik. Jeho myšlenku sdílelo i několik dalších obyvatel města a tak se zrodila jednota, která po celou dobu existence byla jednotou silnou a stabilní. Podporovala myšlenku Sokola a všechny své členy se snažila vychovávat v této myšlence.

Na počátku vzniku jednoty se všechna cvičení konala v obecní kramářské kůlně, v tělocvičně chlapecké školy, později v sokolském domě. Ten byl přestaven v roce 1919 z hotelu, který vlastnil a jednotě prodal bývalý starosta jednoty Max Duffek. Členů však postupem času přibývalo a tak byla potřeba opustit sokolský dům a postavit tělocvičnu. Předzvěstí sokolovny bylo letní cvičiště – sokoliště, které bylo vybudováno v roce 1924 a hojně využíváno jak členy Sokola, tak i ostatními spolky ve městě. Kromě cvičení se na něm konaly i trhy nebo cirkus. Sokolovna byla v Domažlicích postavena až v roce 1936, neboť na ni od založení jednoty nebyly finance. Byl založen i fond na stavbu sokolovny, do kterého přispívali jak obyvatelé města, tak i různé organizace, které ve městě působily. Dlouho se však domažličtí sokolové z tělocvičny neradovali, neboť již v roce 1939 propukla 2. světová válka a sokolovna se stala skladištěm a útočištěm německých vojsk, které ji zdevastovali. Válka narušila činnost do té doby velmi aktivní jednoty a tečku za tímto vším udělal nástup komunistické strany. Po revoluci v roce 1989 sice byla činnost jednoty obnovena, již nikdy ale nedosáhla na takovou úroveň, na jaké byla před válkou.

Domažlický Sokol byl již od svého začátku spolu s Měšťanskou besedou hlavním představitelem společenského života ve městě. Veškeré zábavní pořady pořádal zábavní výbor. Byly to např. různé večírky, zábavy, velmi oblíbené Šibřinky, které mají tradici i v současnosti, výlety do okolí a mnoho dalších akcí, díky nimž se ve městě neustále něco dělo. Za zmínku určitě stojí i trubačský odbor, který se v rámci Sokola Domažlice ustanovil a doprovázel jednotu při výletech i při všesokolských sletech v Praze. Velmi aktivní byl i vzdělávací odbor, díky němuž bylo členstvo informováno o akcích

pořádaných ČOS a díky němuž se dozvídali informace o různých velikánech, sletech a mnoho dalších akcí.

10 Seznam pramenů a literatury

10.1 Prameny

Archivní materiály:

Archiv Sokola domažlického (ASD):

Výroční zprávy za roky 1895, 1919, 1924-1937

Kniha jednatelská 1868-1872, archivní č. 11.046

Kniha jednatelská 1883-1891, archivní č. 11.047

Kniha jednatelská 1891-1896, archivní č. 11.048

Kniha zápisů 1901-1906, archivní č. 11.050

Kniha protokolů 1909-1913, archivní č. 11.052

Kniha zápisů 1913-1921

Kniha zápisů 1921-1923, archivní č. 11.053

Kronika Sokola Domažlice 1868-1909

Slavnostní list TJ Sokol v Domažlicích k otevření sokolovny dne 24. května 1936

Muzeum Chodska:

Stanovy tělocvičné jednoty Sokol v Domažlicích 1907

Periodika:

Posel od Čerchova

Domažlický deník

10.2 Literatura

HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1983

KOLEKTIV AUTORŮ, *Sto deset let Sokola 1862-1972*. Olympia Praha, 1973

KOLEKTIV AUTORŮ, *Sto let tělovýchovy a sportu v Domažlicích 1868-1968*, Domažlice 1968

NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Praha: Melantrich, 1990.

PROCHÁZKA, Zdeněk. *Domažlice – Historicko-turistický průvodce*. 1993. Nakladatelství Českého lesa, 2013

WAIC, Marek. *Byli jsme a budem*. Praha: Agentura LEMAN, 2012. ISBN 978-80-260-1625-0.

10.3 Internetové zdroje

Historie Sokola. [online]. [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://sokol.eu/sokol-v-dejinach-naroda-cz>

Historie města Domažlice. *Oficiální web města Domažlice* [online]. [cit. 2014-02-26]. Dostupné z: <http://www.domazlice.info/o-domazlicich/hranicni-mesto-domazlice.html>

Fotografie z návštěvy T. G. Masaryka v Domažlicích. [online]. [cit. 2014-06-04]. Dostupné z: <http://film.nfa.cz/portal/avrecord/0066991>

11 Přílohy

Seznam příloh

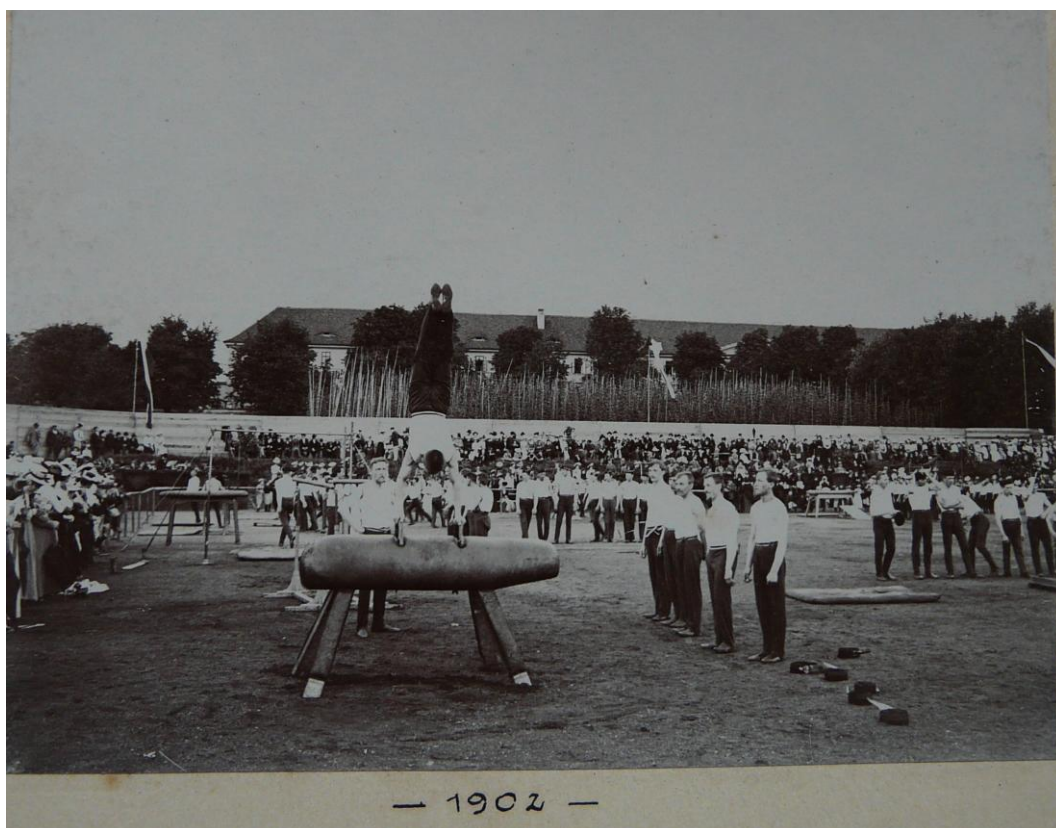
Příloha č. 1: Dobové fotografie

Příloha č. 2: Tabulka starostů Sokola Domažlice

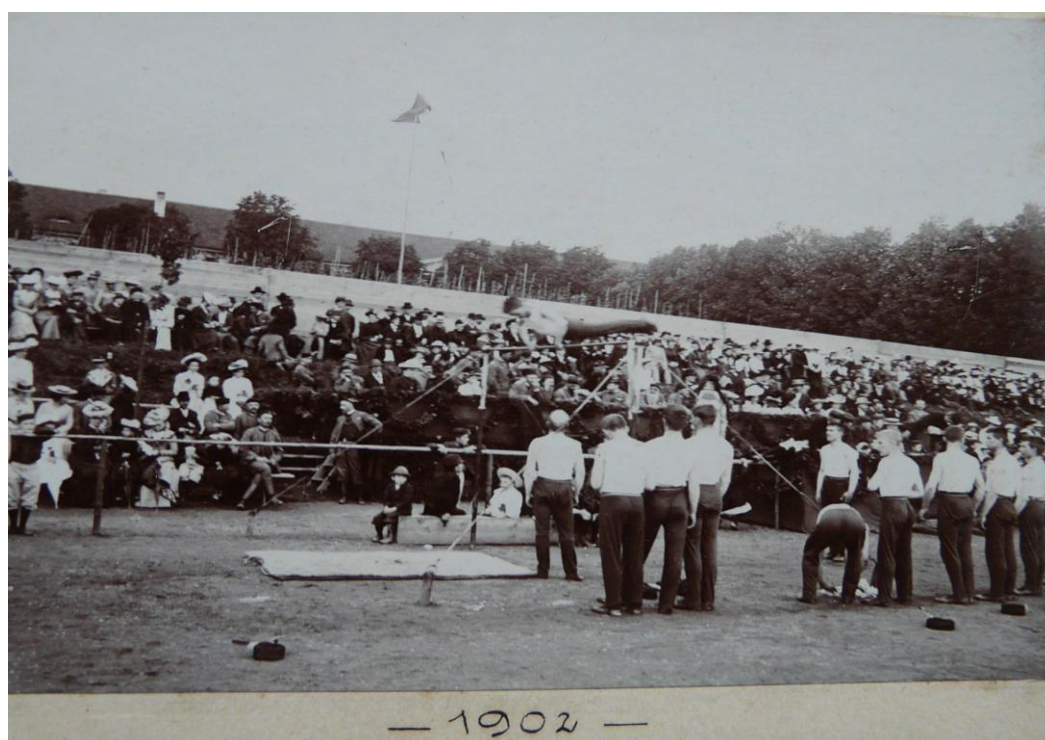
Příloha č. 3: Prohlášení žadatele

Příloha č. 4: Evidenční list

Příloha č. 1

Obr. č. 1: Domácí cvičení, Střelnice, 1902

Obr. č. 2: Domácí cvičení, Střelnice, 1902

Obr. č. 3: Ukázka cvičení žákyn při slavnostním otevření letního cvičiště – sokoliště v roce 1924

Obr. č. 4: Návštěva Tomáše Garigua Masaryka v Domažlicích před Sokolským domem v roce 1923

Obr. č. 5: Členové jízdního odboru v letech 1912-1920

Obr. č. 6: Ženský odbor tělocvičné jednoty Sokol Domažlice v roce 1909

Obr. č. 7 Průvod sokolů na domažlickém náměstí při veřejném cvičení

Obr. č. 8: Starosta jednoty Křištof při kladení základního kamene k Sokolovně

Obr. č. 9: Ukázka cvičení mužů při otevření sokoliště v roce 1924

Obr. č. 10: Skupina seniorů na župním sletu v Klatovech v roce 2006

Obr. č. 11: Zástupci šumavské župy na sletu v Klatovech v roce 2006

Obr. č. 12: Zástupci jednot při nástupu na sletu v Klatovech v roce 2006

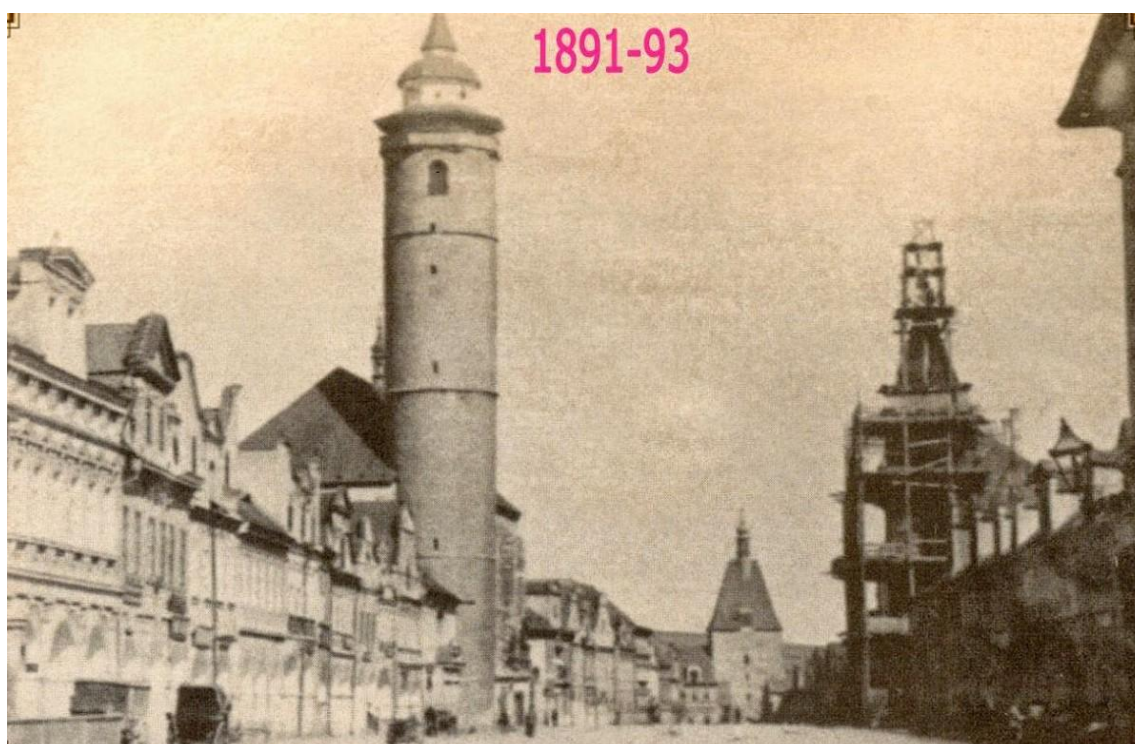
Obr. č. 13: Památné piano po americké armádě osvobozující Domažlice v roce 1945

Obr. č. 14: Skupina seniorů na župním sletu v Klatovech v roce 2006

Obr. č. 15 Domažlické náměstí s rozestavěnou radnicí v roce 1893

Obr. č. 16 Budova chlapecké školy – nacházela se zde tělocvična, ve které Sokol cvičil

Obr. č. 17 Budova dívčí školy, u které se nacházelo venkovní hřiště, které Sokol využíval do stavby sokoliště v roce 1924

Obr. č. 18 Sokolský dům na domažlickém náměstí (druhý dům z leva)

Příloha č. 2

Časové rozmezí	Jméno starosty
1868 - 1870	Petr Jakubše
1870 - 1885	Petr Hana
1885 - 1890	Martin Maerz
1890 - 1892	František Kitzberger
1892	Martin Maerz
1892 - 1897	Maxmilián Duffek
1897 - 1898	Emanuel Holý
1898 - 1900	Alex Halík
1900 - 1909	Maxmilián Duffek
1909 - 1921	Jan Fastr
1921 - 1939	Jan Křištof
1939 - 1952	JUDr. Čech
1990 - 1993	Jaroslav Mainz
1994 - 1997	Josef Vaněk
1997 - současnost	Josef Váchal

Příloha č. 3 – prohlášení žadatele

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

M.D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

**Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce před její
obhajobou**

Závěrečná práce

Druh práce	
Název práce	
Autor práce	

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Jsem si vědom/a, že pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny dané práce lze pouze na své náklady a že úhrada nákladů za kopírování, resp. tisk jedné strany formátu A4 černobíle byla stanovena na 5 Kč.

V Praze dne

Jméno a příjmení žadatele	
Adresa trvalého bydliště	

Podpis žadatele

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

M.D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce

Evidenční list

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Poř.č.	Datum	Jméno a Příjmení	Adresa trvalého bydliště	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				